

**Univerzita Karlova v Praze
Husitská teologická fakulta**

Bakalářská práce

**Možnosti vzdělávání nadaných dětí
na základní škole**

**Possibility of the Education of Gifted Children
on the Primary School**

**Vedoucí práce:
PhDr. Natálie Dytková**

**Autor:
Petra Vaňková, DiS.**

Praha 2009

Anotace

Bakalářská práce „**Možnosti vzdělávání nadaných dětí na základní škole**“ pojednává o situaci nadaných dětí v pražském regionu. Shrnuje teoretické i praktické zkušenosti s touto specifickou skupinou. Obsahuje postupy vzdělávání nadaných dětí a metody, které se ve výuce používají. Obsah této bakalářské práce by mohl pomoci pražským rodinám k jejich rozhodování a výběrem školy pro děti.

Annotation

My diploma thesis "Possibility of the Education of Gifted Children on the Primary School" deals with situation of gifted children in Prague's region. My work draws up theoretical and practical experiences with this special group. It includes educational procedures of gifted children and methods used during teaching. The content of my diploma thesis could be used to help Prague's families to decide and select a primary school for their children.

Klíčová slova

Nadaní, nadání, vzdělávání, intelligence, základní škola

Keywords

Talent, gifted children, education, intelligence, primary school

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu. Současně dávám svolení k tomu, aby tato diplomová práce byla umístěna v Ústřední knihovně UK a používána ke studijním účelům.

V Praze dne 7. dubna 2009

Petra Vaňková

.....

Poděkování

Na tomto místě bych chtěla velmi poděkovat své vedoucí diplomové práce PhDr. Natálii Dytkové za ochotu, se kterou mi poskytovala odbornou pomoc, cenné rady a připomínky při zpracování této práce. Rovněž bych chtěla poděkovat všem ostatním za pomoc a podporu při tvorbě této práce.

OBSAH

OBSAH	5
ÚVOD.....	7

TEORETICKÁ ČÁST

1. HISTORIE PŘÍSTUPŮ KE STUDIU NADÁNÍ.....	8
1.1 Patologická linie	8
1.2 Biologická linie	8
1.3 Psychoanalytická linie.....	9
1.4 Enviromentální linie.....	10
1.5 Vývoj zájmu o nadané děti ve 20. Století	10
2. ZÁKLADNÍ TERMINOLOGIE (NADÁNÍ A TALENT, DEFINICE NADÁNÍ)....	14
2.1 Renzulliho „model tří kruhů“ (USA)	14
2.2 Mönksův „vícefaktorový model nadání“ (Holandsko)	15
2.3 Sternbergův „triarchický model nadání (USA).....	15
2.4 Gagného „diferencovaný model nadání a talentu“ (Kanada).....	16
2.5 Druhy nadání	17
3. IDENTIFIKACE NADANÝCH	19
3.1 Principy identifikace nadaných	20
3.2 Nadaný žák v běžné třídě	21
4. VZDĚLÁVÁNÍ NADANÝCH DĚTÍ.....	23
4.1 Nutnost změny kurikula pro nadané	23
4.1.1 Úprava obsahu výuky	23
4.1.2 Úprava vzdělávacího procesu	24
4.1.3 Úprava prostředí výuky	24
4.1.4 Úprava výsledků vzdělávání	25
4.1.5 Úprava hodnocení	25
4.2 Formy vzdělávání nadaných dětí	26
4.3 Vyrovnávací a preventivní edukační nabídky pro nadané	27
4.4 Problémové projevy a charakteristiky nadaných žáků ve vyučovacím procesu	28
4.5 Metody ve vyučování nadaných žáků	29
4.5.1 Hry ve výuce nadaných dětí.....	29
4.6 Vzdělávání nadaných v ČR.....	29
5. VZDĚLÁVÁNÍ UČITELŮ PRO PRÁCI S NADANÝMI	31
6. ORGANIZACE PODPORUJÍCÍ NADANÉ DĚTI A MLÁDEŽ.....	32
6.1 Národní institut dětí a mládeže Ministerstva školství a tělovýchovy (NIDM)	32
6.2 Mensa ČR, Dětská Mensa	32

6.3	Centrum nadání (CN).....	32
7.	LEGISLATIVA.....	33
8.	ZÁVĚR K TEORETICKÉ ČÁSTI.....	34
PRAKTICKÁ ČÁST		
9.	ÚVOD K PRAKTICKÉ ČÁSTI.....	35
10.	POSTUP PRÁCE.....	36
10.1	Centrum nadání	36
10.2	Pozorování na základní škole Květnového vítězství.....	37
10.2.1	Shrnutí z pozorování na základní škole Květnového vítězství.....	41
10.3	Pozorování na ZŠ náměstí Curieových	41
10.3.1	Shrnutí z pozorování na základní škole náměstí Curieových	45
10.4	Pozorování na FZŠ Trávníčkova.....	45
10.4.1	Shrnutí z pozorování na FZŠ Trávníčkova	48
10.5	Soukromá škola pro nadané děti „Cesta k úspěchu“.....	49
10.5.1	Záznam rozhovoru	49
10.6	Telefonický průzkum	51
10.6.1	Postup práce	51
10.6.2	Vyhodnocení	55
10.6.3	Shrnutí telefonického dotazování	59
	ZÁVĚR	60
	POUŽITÁ LITERATURA.....	61
	SEZNAM PŘÍLOH.....	62
	PŘÍLOHY.....	63

ÚVOD

Problematika nadání a talentu je zkoumána po mnoho let, ale zejména v zahraničí. V současné době se toto téma stalo velmi aktuální v souvislosti se školstvím a o nadané má zájem stále širší veřejnost. V zahraničí se nadáním zabývá celá řada odborných publikací, v ČR je to naopak. Toto téma se v posledním desetiletí začíná otvírat čím dál víc. Čeští odborníci se začínají touto problematikou zabývat.

K tomuto tématu jsem se dostala díky jednomu náhodnému setkání s nadaným chlapcem, který mě svými projevy a vlastnostmi fascinoval. Choval se odlišně od svých vrstevníků. Byl úplně „jiný“ než ostatní. Díky tomuto setkání jsem se této problematice začala věnovat mnohem více. Nyní spolupracuji s Centrem nadání, kde se setkávám s nadanými a jejich rodiči.

V této práci se chci zaměřit na koncepci vzdělávání nadaných dětí na základních školách, kde se o tuto problematiku zajímají. Setkala jsem se s mnoha rodinami, které nevěděli, kam dát své dítě do základní školy. Můj cíl je: „Zjistit, které školy v pražském regionu se zabývají nadanými a jakým způsobem tuto skupinu vzdělávají.“

Použiji metodu depistáže k monitoringu základních škol v regionu Praha, které se zabývají nadanými. Budu se snažit porovnat jejich přístupy edukace nadaných jedinců a zmapovat počty základních škol v Praze, které se touto skupinou zabývají.

TEORETICKÁ ČÁST

1. HISTORIE PŘÍSTUPŮ KE STUDIU NADÁNÍ

Mimořádné schopnosti byly dříve chápány jako „Dar Boží“. Současně se nadání vysvětluje úrovní poznání jedince a stupněm vývoje ve společnosti. Postupem času se problematika nadání stávala předmětem bádání odborníků z mnoha oblastí.

Historické linie úvah o nadání rozlišujeme na patologické, biologické, psychoanalytické a environmentální.

1.1 Patologická linie

Tato linie sahá hluboko do historie. Řada myslitelů uvažovala o vztahu mezi genialitou a psychickou nebo somatickou chorobností. Ve Středověku filozofové spojovali genialitu s duševní chorobou. Platón ve svých dialozích Ión a Faidros mluví o schopnosti básnit, ke které je třeba mít určité nadšení tzv. „maniá“. Thomasso Campanella ve spise Sluneční stát přirovnává nadání také k duševní chorobě, tzv. „padoucnici“ která je příznakem nadání ¹.

Psychiatr C. Lombroso založil v 19. stol. patologickou teorii geniality. Došel k závěru, že genialita je podmíněna patologickým procesem na podkladě degenerace, označuje ji jako „degenerativní psychózu“. Vztahem geniality a tělesné konstituce se také zabýval E. Kretschmer. Studoval výjimečné jedince a na základě jejich konstituce je rozdělil na pikniky a leptosomy. U vyčleněných jedinců se zaměřil zejména na maniodepresivní poruchy a schizofrenní psychózy.

S myšlenkou vztahu mezi chorobou a mimořádným výkonem jedinců se můžeme setkat i v současné době např. R. Eisenman. Ve své práci uvádí, že mírné projevy duševní choroby mohou přispívat k mimořádnému výkonu. (Hříbková, 2005)

1.2 Biologická linie

Ve starověku a středověku považovali vynikající tvorbu jednotlivců za projevy duševních schopností. Původ viděli ve zvláštním ústrojí lidského organismu. Toto vysvětlení

¹ HŘÍBKOVÁ, L. (2005), str. 11-12

můžeme najít u španělského renesančního myslitele J. Huarta. Poukazuje na to, že někteří jedinci mají zvláštní schopnost – ingenium, která jim umožňuje vytvořit něco výjimečného.

V 19. stol. došlo k velkému rozvoji přírodních věd, řada názorů z této doby spojuje mimořádné schopnosti s determinací schopností, talentu a nadání. Zájem se soustředil spíše na dospělé jedince, byli označováni genii. Později byl tento pojem hojně používán na místo pojmu talent a nadání. Malým dětem s mimořádným talentem se v této době říkalo „zázračné děti“. Za zakladatele novodobého přístupu ke genialitě je považován F. Galon. Zformuloval otázku podílu dědičnosti a prostředí na vzniku individuálních rozdílů v lidských vlastnostech. Ve svých pracích se snažil dokázat, že duševní schopnosti jsou zděděné. Postupem času byl pojem génius nahrazován pojmem talent a nadání. Tyto pojmy jsou již spojovány s inteligencí a možnostmi jejího měření.

Po druhé světové válce začali někteří autoři zkoumat inteligenci jak podstatu nadání např. A. R. Jesen se k problematice stavěl skepticky, zejména k vytvoření nových výukových metod. Zastáncem myšlenky o zásadním významu dědičnosti a biologických faktorů byl H. J. Eysenk. Zdůrazňuje názor zaměřit se na výzkum přenosu informací. Nevylučuje myšlenku, že inteligence může být pozměněna enviromentálními vlivy.

V současnosti se zdůrazňuje nárok na specifické zacházení s nadanými, výchovu a postavení v sociální skupině. (Hříbková, 2005)

1.3 Psychoanalytická linie

Tato linie zdůrazňuje úlohu motivačních činitelů při vysvětlování mimořádných výkonů a tvořivé produkce. K vysvětlení této produkce používá dvou mechanismů, sublimace a kompenzace. S. Freud se zabýval sublimací, ve smyslu obranného mechanismu individua. Ochrana Ega před úzkostí, která je způsobena konfliktními požadavky Id a Superega. Vznik těchto mechanismů neumožňuje chovat se individuálně. Ego se snaží získat kontrolu nad individuální situací. Kompenzace je vztahována ke zvýšenému úsilí, které nakonec vyústí v nadměrnou tvořivou činnost. A. Adler vysvětluje kompenzaci tedy nadměrnou tvořivost a její vzájemnou mimořádnou produkci jako vyplnění nějakého nedostatku v oblasti psychické a fyzické.

Během 20. století se mnozí autoři věnovali problematice tvořivosti. Později se můžeme setkat se stejným názorem jako u S. Freuda a jeho sublimaci, že tvořivost a mimořádná produkce je obranným mechanismem. Na druhou stranu Ernst Kris se vyjádřil k problematice

tvořivosti jako k regresi = návratu. Během 60. let ve svých výzkumech studoval osobnostní rysy jedinců, kteří se mohli vyjadřovat bezprostředně a bez zábran. Kris zjistil, že se prokazují hravostí a je možné, aby se vrátili i do dřívějších etap vývoje.

Psychoanalytický výklad byl kritizován některými odborníky jako např. A. Anastasiová, která nesouhlasila s rozhodující úlohou vědomých procesů při tvorbě. Zakladatelé psychoanalytického hnutí se zabývali také problematikou výchovy, vzdělávání a rozvojem nadaného dítěte. (Hříbková, 2005)

1.4 Enviromentální linie

Enviromentální linie vysvětluje nadání a schopnosti v závislosti na vnějších podmínkách. Již v dávných dobách někteří filozofové narazili na problematiku vzdělávání nadaných. Aristoteles ve svém díle „Politika“ uvádí, že výuka by měla být realizována pro všechny občany. Byl zastáncem vyrovnanosti, aby se rozvíjeli všestranné schopnosti žáků. Upozorňoval svými názory na individuální přístup k žákům, kteří potřebují speciální přístup a stal se vzorem pro pedagogické postupy 20. století. Podobný názor měl i C. G. Jung, který se dotýká otázky přirozené socializace v klasické třídě. Isokartova škola považovala za podněcující faktor rozvoje praktická cvičení. Jako jeden z prvních zavedl tato praktická cvičení také do výuky. Názory myslitelů ze středověku se staly později základem dalších teorií o výchově a vzdělávání nadaných.

Chicagská skupina psychologů přisuzovala rozhodující úlohu v genezi talentu. Na počátku 20. století se k této linii vyjádřili i zástupci psychoanalytické linie. A. Adler poukazuje na existenci nadaných dětí jako problémové, těžce vzdělatelné skupiny. Na problematiku nadání můžeme narazit v marxistické psychologii. Uvádí, že schopnosti jedince mohou rozvíjet pouze tehdy, když jedinec má kolem sebe příznivé podmínky. Tato teorie vychází z analýzy dělby práce, která zdůrazňuje specializovanou činnost pro každého jedince (Hříbková, 2005).

1.5 Vývoj zájmu o nadané děti ve 20. Století

Na přelomu 19. a 20. století se zájem odborníků přesouvá od zkoumání nadání u dospělých na nadané děti. Zájem o nadané se začal zvyšovat s postupným vznikem srovnávací

vývojové psychologie. Objektem psychologie se staly děti a zvířata a nikoli dospělý geniální jedinec, jak tomu bylo především v 19. století.

R. J. Sternberg zaměřil svoji pozornost do oblasti školství. Uvádí, že v americkém školství existovaly tři tradice, které byly ovlivněny různým názorem na demokracii. Názvy získaly podle svých autorů.

- Tradice hamiltonovská (podle A. Hamiltona)

Vychází z přesvědčení, že lidé s vysokým IQ by měli převzít odpovědnost za ostatní. Tato tradice je stejná jako dnešní způsob testování na amerických školách, z toho vyplývá, že mimořádné děti mají určité výhody nad těmi slabšími.

- Tradice jaksonovská (podle A. Jaksona)

Tato tradice je zaměřena na rovnosti, děti ve školách by si měly být rovny a žádné dítě by nemělo mít žádná privilegia. To vedlo ke vzniku tzv. „totální inkluze“. Podle autora tímto vznikla iluze o rovnosti příležitostí, která vedla k domněnce, že výuka bude probíhat jednotně bez jakékoliv diferenciaci.

- Tradice jeffersonovská (podle T. Jeffersona)

Tato tradice chce dát příležitost nadaným, aby mohli využít svoje schopnosti. Nechce podporovat pouze elitu. *Předpokládá se, že děti vstupují do školy s různě rozvinutými schopnostmi, každý jedinec má své silné a slabé stránky, testování má sloužit k jejich odhalení proto, aby mohla být věnována pozornost obou, případně kompenzaci slabých. Z těchto důvodů je právě diferenciaci ve školství prospěšná².*

Počátek vlny zájmu o nadané roste společně se vznikem testů inteligence, které měly možnost změřit individuální rozdíly. J. C. Gowan vyčleňuje několik základních trendů zájmu o nadané:

- Trend vícefaktorového pohledu na inteligenci. Nadané dítě s superiorním IQ má širší potenciál, zahrnuje kognitivní myšlení, paměť a kreativní výsledky.
- Trend, který zahrnuje rozpracování problematiky kreativity. Vedl postupně ke vzniku kreativních osobnostních vlastností.
- Trend vývoje nadání. Tento vývoj se zpočátku chápal jako kontinuální proces, později se spíše došlo k názoru, že tento proces vývoje je diskontinuální.

² HŘÍBKOVÁ, L. (2005), str. 25

- Trend výzkumu nadání. Od názorů a přesvědčení o nadaných jedincích až k vědeckému zkoumání fenoménu nadání.

Mezi zakladatele hnutí „Na podporu nadaných dětí“ většina odborníků řadí L. M. Termana a L. S. Hollingworthovou. Terman se zabýval zejména popisem nadání a nebyl zastáncem názoru, že prostředí má vliv na rozvoj či útlum nadání. Hollingworthová hledala jakým způsobem vzdělávat děti se superiorními schopnostmi, zdůrazňovala nutnost používání více kritérií při diagnostice nadaných a nikoli pouze individuální testy inteligence. Pokusila se o první kurzy pro učitele vzdělávající tyto žáky.

V Evropě měl velký vliv na rozvoj této problematiky rozmach pedocentrismu a reformní pedagogiky na počátku 20. století. Velkým přínosem byla koncepce M. Montessori. Cíle její pedagogiky jsou zároveň cíli pedagogiky nadaných. Pedagogika M. Montessori se řídí heslem: „*Pomoz mi, abych to mohl udělat sám*“³.

V souvislosti s rozvojem edukace nadaných je třeba zmínit i daltonskou pedagogiku Heleny Parkhurstové. Hlavní zásady její pedagogiky jsou dodnes považovány za hlavní ve vzdělávání nadaných:

- Spolupráce mezi žáky
- Svoboda a odpovědnost žáka
- Individuální přístup
- Střídání individuální a skupinové práce
- Variabilita složení skupin

V roce 1988 byla založena společnost pro problematiku nadání (European Council for High Ability – ECHA) Cílem této mezinárodní organizace jsou:

- Vytvořit diferenciovaný edukační systém
- Vytvoření školních a mimoškolních aktivit pro nadané
- Specializovaná pracoviště
- Zakládání organizací a nadací v této oblasti (Hříbková, 2005)

³ PRŮCHA, J. (1996), str. 27

Školní edukace nadaných žáků je ve světě řešena v podstatě dvojitým způsobem. Uplatňují se určité zvláštní formy vzdělávání. Tyto formy jsou pestré a sahají od dílčích vzdělávacích programů po speciální školy pro nadané žáky⁴.

Mimořádně nadaní a talentovaní žáci se v posledních několika letech zařazují mezi žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. Názory pedagogů na vzdělávání nadaných nejsou zcela jednotné. Někteří z nich neuznávají, že by se nadaným měla věnovat speciální péče. Každý člověk má mít možnost dosáhnout plného rozvoje své osobnosti. Genetický potenciál dětí se může výrazně projevit mimořádným výkonem za určitých kulturně společenských podmínek. Pokud k aktivaci nedojde, predispozice se neprojeví v mimořádných schopnostech ani talentu jedince. Pečovat o nadané patří mezi důležité zájmy dnešní společnosti.

Budoucnost každé společnosti závisí na využití potenciálu její mladé generace. Rozvíjení mimořádných a výjimečných schopností jedinců patří k bohatství společnosti (Švarcová, 2006).

⁴ PRŮCHA, J. (1997), str.163

2. ZÁKLADNÍ TERMINOLOGIE (NADÁNÍ A TALENT, DEFINICE NADÁNÍ)

Výrazy „vysoké nadání“, „nadání“ a „talent“ jsou často užívány jako synonyma, někteří autoři využívají tento termín pro označení mimořádné schopnosti v intelektuální oblasti, zatímco o talentu hovoří jako o schopnosti ve sportu, umění, hudbě či výtvarném umění. Někteří odborníci tyto pojmy zásadně odlišují. Tvrdí, že termín „vysoké nadání“ odkazuje na mimořádné nadání ve více oblastech a pojem „talent“ pak pokládají za výstižný, pokud jedinec vyniká jen v jedné oblasti. Jiní zase vidí rozdíl mezi označením „vysoce nadaný“ a „talentovaný“ a odkazují na výsledky testů inteligence a výkonu. Podle tohoto pojetí jsou vysoce nadaní ti, kteří patří mezi skupinu lidí s nejrozvinutějším stupněm schopností, tj. vysoké IQ. Kdo dosáhne nižších nadprůměrných hodnot, je talentovaný. Další hovoří o „nadání“ jako o vrozené schopnosti, nebo-li vloze a o „talentu“ jako získané dovednosti díky vlivu okolí⁵.

Nadání můžeme přirovnat tzv. modelům, které zastupují v nejnovější literatuře rozsáhlé definice. Jsou přehlednější a nabízejí nám lepší pochopení nadání.

2.1 Renzulliho „model tří kruhů“ (USA)

Nadání vnímá jako součinnost tří základních složek:

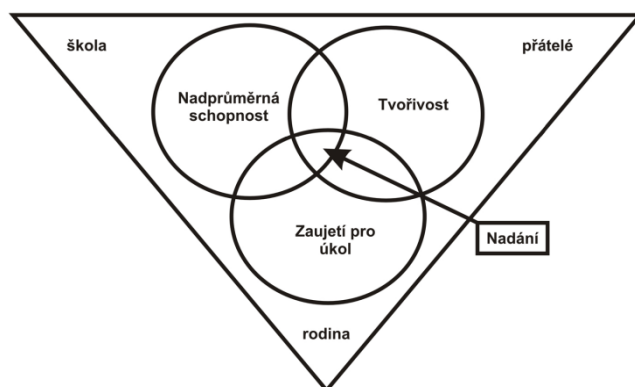
- **Nadprůměrná schopnost**, která se skládá z obecných a specifických schopností.
- **Zaujetí pro úkol** vyjadřující vysokou motivaci, odolnost, vytrvalost a pracovitost.
- **Tvořivost** charakteristická originalitou myšlení a tvůrčí vynalézavostí.

⁵ MACHŮ, E. (2006), str. 7

2.2 Mönksův „vícefaktorový model nadání“ (Holandsko)

V Mönksnově pojetí nadání na sebe vzájemně působí faktory individuální a sociální jako je rodina, škola a přátelé. Renzulli tyto důležité faktory opomněl. Sociální prostředí má odrazet vývojové potřeby dítěte, pokud tomu tak není, může dítě ulpět na úrovni, která mu neodpovídá. Motivace, kreativita, vysoká schopnost, škola, přátelé a rodina musejí být v souznění, abychom tuto definici mohli nazvat nadáním. V trojrozměrné podobě se tento model stal základním symbolem evropského centra pro nadané v Holandsku (Sejvalová, 2004).

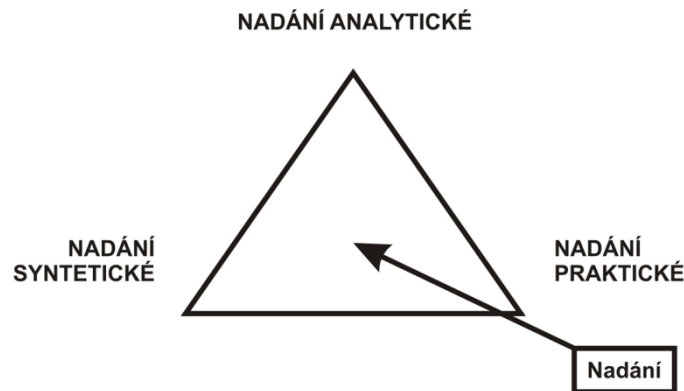
2.3 Sternbergův „triarchický model nadání (USA)

Svoji teorii Sternberg nazývá také „triarchický model inteligence“. Nesouhlasí s objektivitou měření inteligenčními testy, zpochybňuje tyto testy IQ. Dodává, že tyto testy nejsou schopny měřit více složek inteligence. Popisuje inteligenci jako schopnost učit se ze

zkušenosti, dobře uvažovat, pamatovat si podstatné informace a dobře zvládat požadavky každodenního života. Na základě své teorie inteligence definuje tři druhy nadání:

- **Analytické nadání** – umožňuje rozebrat problém a rozumět jeho částem, lidé s tímto typem nadání zvládají inteligenční testy bez problémů. Např.: „Ze škol vycházejí doktoři, kteří nevědí, jak navázat vztah s pacientem, psychologové, jejichž porozumění lidem se omezuje na případové studie z učebnic a manažeři, kteří snad umějí problém analyzovat, ale nikoliv jej řešit“.⁶
- **Syntetické nadání** – tito jedinci dobře zvládají adaptaci do nových situací. Nemusí být v inteligenčních testech nejlepší, často vidí v zadání hlubší souvislosti.
- **Praktické nadání** – tento druh nadání spočívá ve vynikající aplikaci analytických a syntetických schopností do praxe.

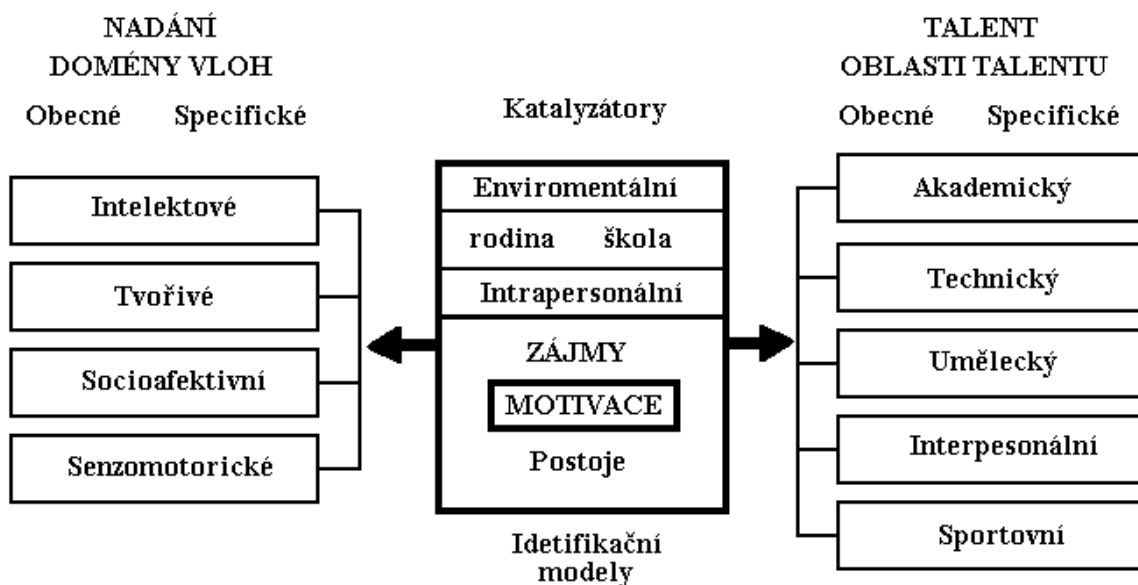
Tvrdí, že úspěchu lze dosáhnout pouze při úplném souznění těchto tří složek.

2.4 Gagného „diferencovaný model nadání a talentu“ (Kanada)

Definuje nadání jako přirozenou schopnost podávat nadprůměrné výkony v jedné či více oblastech. Talent je rozvinutou schopností získanou systematickou přípravou. Rozlišuje čtyři základní skupiny nadání: intelektové, tvořivé, socioafektivní, senzomotorické. Všechny tyto skupiny se realizují ve specifických schopnostech (Sejvalová, 2004).

⁶ STERNBERG, R. J. (2001) str.. 99

Uprostřed schématu můžeme vidět katalyzátory, které kladně či záporně ovlivňují projevení nadání (Fořtíková, 2009)

2.5 Druhy nadání

Nadání a talent se projevuje v různých činnostech a oblastech, které lze dále specifikovat. O druzích nadání většina autorů mluví ve vztahu ke konkrétní aktivitě. K základním oblastem nadání se řadí:

- Intelektové schopnosti – verbální, početní, paměťové schopnosti. „*Rozumové nadání zkoumali psychologové doposud nejčastěji. Získali tak o něm nejvíce poznatků a vytvořili nejvíce teorií*“.⁷
- Specifické akademické vlohy – intelektové schopnosti ve specifické oblasti např.: matematické nadání
- Kreativní nadání – pomáhá jedinci tvořit stále nové věci
- Vědecké schopnosti – intelektové a kreativní schopnosti, dále se dělí na technické, matematické, jazykové nadání atd.
- Vůdcovství ve společnosti – schopnost pro kvalitní mezilidskou komunikaci a vedení osob v kolektivu

⁷ DOČKAL, V. (2005), str. 179

- Mechanické schopnosti – schopnost manipulace, prostorové představivosti a vnímání vizuálních vzorů, detailů a rozdílů
- Talent v umění – svůj výraz jedinec nachází ve výtvarném, hudebním, hereckém či tanečním umění
- Psychomotorická schopnost – nadání na různé sporty a umělecké pohybové aktivity (Sejvalová, 2004)

3. IDENTIFIKACE NADANÝCH

Cílem identifikace je vyhledávání nadaných a jejich umístování do specializovaných programů, které pomáhají využít schopnosti a dovednosti těchto jedinců. Při diagnostikování dítěte hraje velkou úlohu druh nadání, věk dítěte, prostředí, zdravotní stav, nálada a další. Mělo by se využít více možností testování, aby výsledek byl řádně prověřen. Je vhodný dlouhodobý identifikační proces, který je rozdělen do několika etap. Stále se naskytá otázka: „Kdy je nejvhodnější věk na diagnostiku?“ Dříve, zejména u intelektového nadání, se prosazoval věk 12-14 let dítěte. Dnes se hranice snížila na 3-6 let a méně, kdy lze rozpoznat určité intelektové nadání. Můžeme se setkat s diagnostikou dětí i mladších 3 let. Možnosti stanovení diagnostiky „nadané dítě“:

- Intelligenční testy – tento test potvrzuje určité nadání, je vhodnější ho ale zařadit spíše jako doplňující diagnostiku. K nejužívanějším testům inteligence v ČR patří Wechslerův WISC III a Amthauerův TSI, které jsou zadávány psychology. Testy obsahují úlohy na zapamatování, logické a analytické myšlení. Úlohy se s přibývajícím věkem stávají náročnějšími a stupňuje se jejich obtížnost. Intelligenční testy nás informují o specifických schopnostech jedince jako např.: paměť, pozornost, percepce, představitivost atd. V našem prostředí považujeme za vysoké nadání IQ 130 a vyšší.
- Testy kreativity – poskytují nám informace o tvořivých schopnostech jedince. Odhalují nám originalitu, množství, úroveň a celkové zpracování nápadů. Mezi nejznámější testy patří:
 - Torranceho figurální test kreativního myšlení
 - Christensen-Guilfordův test
 - Test vzdálených asociací
 - Wallach-Koganova kreativní baterie
- Tyto testy obsahují např. tyto úlohy: Dokresli neúplnou postavu. K čemu může sloužit daný předmět atd. Využití kreativního testu může zajímavě doplnit výuku a být tak pro děti zajímavým a přínosným.
- Didaktické testy – mezi tyto testy lze zařadit vstupní testy na začátku výuky. Cílem je postihnout úroveň znalostí nezbytných pro zvládnutí učiva. Testy

v průběhu roku mapují rozvoj znalostí a popřípadě poukazují na nedostatky. Na základě testů je možno ohodnotit vzdělávání dětí.

- Posouzení dítěte rodiči – rodiče jsou prvními, kteří mohou rozpoznat výjimečné chování svých dětí. Často rozpoznají zvláštní projevy v pozorování s ostatními vrstevníky.
- Spolužáci – mohou být velmi dobrými indikátory nadání. Tato indikace nadaných může probíhat například na základě hlasování ve třídě, koho by vyslali jako reprezentanta školy do vědomostní soutěže. Děti zejména v prepubertálním a pubertálním období jsou citlivější na své okolí, dokonce více než dospělí.
- Navržení žáka učitelem – je nejstarší identifikace nadaného žáka. Škola se považuje za místo, kde by se měli objektivně rozpoznávat nadaní jedinci. Realita se ale liší od této teorie, učitelé nemají čas během výuky na identifikaci nadaných. Můžeme se setkat s nesprávnou identifikací, kdy učitel považuje bystré dítě za nadané dítě.
- Sám nadaný jedinec – dokáže charakterizovat své projevy, které nám mohou odhalit zájmy a postoje dítěte. Je iniciativní do zapojení do různých soutěží.
- Hodnocení výsledků činnosti – při analyzování práce žáka, lze nalézt druh schopností a jejich postupný rozvoj na vysoké úrovni.
- Soutěže a olympiády – v ČR je tato identifikace rozvinuta na dobré úrovni. Nadané děti mají možnost projevit se v určité oblasti a ukázat svůj talent ostatním (Machů, 2006).

3.1 Principy identifikace nadaných

Za nejzákladnější principy se považuje rozdělení podle V. Dočkala, které slouží k výběru a vyhledávání nadaných a talentovaných.

- Princip stejných šancí – všechny děti mají stejná práva na vzdělání bez ohledu na jejich zdravotní stav, sociokulturní prostředí či specifické poruchy učení. Není přípustná diskriminace a ovlivňování výjimečnosti jedince.
- Princip vědeckosti – domnívám se, že tento typ není dnes již aktuální. Základ měl v rozdělení žáků do studijních a nestudijních tříd. Studijní typ žáka byl

podle této teorie nadaný. Žáci byli rozdělováni podle prospěchu tzn. v „áčku“ byly ti nejlepší a v „céčku“ ti „nejhorší“.

- Princip multidisciplinarity – nadání by se mělo posuzovat z několika hledisek: psychologického, pedagogického a somatického.
- Princip stupňování a vzrůstající komplexnosti – Při identifikaci jsou vhodnější průběžnější formy metod např.: rozbor předchozích činností jedince
- Princip reverzibility výběru – diagnostika není nikdy konečná, může se během života měnit. Míra nadání může stoupat, ale i naopak.
- Princip přirozené součásti výchovně vzdělávacího procesu – nadání se projevuje pouze během vhodné edukace jedince. (Machů, 2006)

3.2 Nadaný žák v běžné třídě

Nadání žáka může být skryté a ještě neidentifikované. Ne každý nadaný žák je jedničkář. Nesmíme zapomenout na možné poruchy učení. Do identifikace nadaného dítěte by měla být zahrnuta spolupráce pedagoga, psychologa a rodiče. Nadaný žák se může projevit následujícími činnostmi:

- rychlé vykonání úkolu
- velká aktivita
- neochota přerušit činnost
- rychlé chápání a učení se
- sledování dvou věcí současně
- kladení nezvyklých otázek
- nezvyklé vědomosti z některých oblastí

V druhém případě víme o žákovi, že je nadaný. Je někdy těžké skloubit výuku celé třídy. Na pedagoga jsou kladeny vyšší nároky na výuku a zejména na její přípravu. Mezi možné postupy pro práci s nadanými v běžné třídě patří:

- Nabídka doplňkového materiálu – pokud má žák hotovou práci, může pracovat na další úloze

- Nabídka alternativního materiálu – žák řeší úlohy se třídou, ale má složitější zadání úkolu. Učitel pro tohoto žáka může vytvářet úkoly formou pracovních listů, které by měly být samoopravidelné tzn. žák je schopen na nich pracovat sám bez pomoci učitele
- Nabídka alternativní činnosti – pokud má žák hotovou práci, může pracovat na něčem, co ho zajímá jako např. encyklopedie, odborná literatura, vytváření vlastních úloh (Jurášková, 2006).

4. VZDĚLÁVÁNÍ NADANÝCH DĚTÍ

Nadané děti se mohou vzdělávat dvěma způsoby. Prvním z nich je segregace, kdy jsou vzdělávány ve speciálních třídách pouze pro nadané. Děti jsou zcela odděleny od průměrných žáků. Tato metoda izoluje nadané od svých vrstevníků, ale naopak jim může vytvořit lepší podmínky pro výuku. Vše je přizpůsobeno nadaným – učivo, učebny, pomůcky. Vznik těchto tříd může být kompenzací nedostatečné úrovně edukace na běžných základních školách.

Druhým způsobem je integrace, při které žáci jsou v běžné třídě společně s ostatními. Pouze na některé předměty se oddělují od skupiny z důvodu rychlejšího pochopení učiva.

Výběr správné metody je velmi obtížný. Vždy musíme zvážit všechna kritéria na základě konzultace s rodiči, učiteli, psychology a pediatry. Je třeba zohlednit druh a stupeň nadání. Některé druhy nadání vyžadují náročnější požadavky na vzdělávání, to platí i při stupni intelektu (Machů, 2006).

4.1 Nutnost změny kurikula pro nadané

Nejdříve bychom si měli uvědomit, i když je dítě nadané, nemusí se umět učit. Musíme vždy zpočátku vysvětlit „pravidla hry“, pravidla učení jako např.: chování či jak se má dítě neefektivněji učit. Je třeba mu nastínit metody učení, jak pracovat s textem, jak vyhledávat dostatek informací. Tento začátek může být zdlouhavý, jelikož mohou nastat problémy, které jsou způsobeny charakteristikou nadaných. Žák naprosto ztratí motivaci, nerovnoměrně se vyvíjí jeho osobnost nebo má nízkou sociabilitu. Některým pedagogům se tato fáze jeví jako nedůležitá. Je třeba si uvědomit, že její pomocí často předejdeme případným nesrovnalostem při výuce (Machů, 2006).

4.1.1 Úprava obsahu výuky

Nadaní potřebují velkou motivaci, je třeba je zaujmout novým způsobem. Ukázat jim něco nového s čím se ještě nesetkali. Učivo pro nadané se urychluje a prohlubuje. Rychlejší postup ve vzdělání nazýváme akcelerací. Při akceleraci se látka méně opakuje a vynechávají se jednoduché úkoly. Urychlení výuky může mít různou formu např.: předčasný vstup do školy, přeskokování ročníků, navštěvování předmětu ve vyšším ročníku, absolvování dvou ročníků najednou. Tento druh akcelerace přináší řadu problémů, zejména vždy musíme

myslet na jejich sociální vyzrállost, která není vždy na úrovni starších žáků, proto je třeba nejdříve tento postup důkladně zvážit.

Obohacení či prohloubení (enrichment) učiva je možné aplikovat do osnov běžné základní školy. Tyto programy jsou hojně rozšířeny po celém světě. Základní podstatou obohacování je práce s úkoly na mnohem vyšší úrovni (Machů, 2006).

4.1.2 Úprava vzdělávacího procesu

Do výuky je třeba zařadit nové metody učení. Tyto metody podporují samostatnost, kritické myšlení a vlastní odhalování pravidel, jsou podnětné pro všechny žáky ve třídě. Jednou z důležitých metod je individuální přístup k jedinci, který je sestaven na základě kontraktu mezi učitelem a žákem. V individuálním plánu se vytyčí oblasti, ve kterých žák profiluje, zaostává, ve kterém případě je třeba pracovat individuálně a kdy je naopak lepší společná práce. Dále určuje tématické celky vhodné pro obohacení akceleraci výuky. S dítětem se domluví na aktivitách během výuky i mimo ni, obsahuje závěrečné výstupy. Je třeba po každém celku zhodnotit práci žáka a prezentovat jeho znalosti před ostatními. Na každý celek může být nová smlouva, tento styl dohody bývá pro děti velmi atraktivní.

Příklady aktivizujících metod:

- Metody heuristické – při řešení problému, podněcují samostatné a tvořivé myšlení, děti se snaží z předchozí zkušenosti vyvodit další závěry
- Metody inscenační – ovlivňování afektivního chování nadaného, upevňují pozici žáka v třídním kolektivu, žáci se učí vzájemné toleranci a jednání s druhými lidmi
- Metody diskusní – u nadaných se vyskytují obtíže u těchto metod, diskusi neovládají nebo se jí neúčastní, důležité je podněcování ke spolupráci
- Skupinová a kooperativní výuka (Machů, 2006)

4.1.3 Úprava prostředí výuky

Nadaní mají větší nároky na prostředí, ve kterém se budou učit. Rádi pracují s odbornou literaturou jako např.: encyklopedie, atlasy, hlavolamy, rébusy atd. Speciální úprava prostředí pro nadané je ale finančně velmi náročná.

Příklady obohacujících programů:

- Učební centra – vystavené materiály mohou u dětí vzbudit větší zájem o danou problematiku jevu
- Místnost pomůcek – jedná se o specificky upravené třídy pro určitý předmět (fyzika, matematika, chemie atd.)
- Mentoring – zprostředkování odborné diskuse se specialisty v dané problematice
- Víkendové programy – pobyty v rekreačních oblastech s určitým tématickým zaměřením (Machů, 2006).

4.1.4 Úprava výsledků vzdělávání

I když jsou nadaní v některých oblastech výjimeční, nesmíme zapomenout na jejich nerovnoměrný vývoj osobnosti. Tento jev se může projevit u neupraveného písma, je třeba dbát v počátku vzdělávání na správný úchop tužky a správné psaní. Nadaní nedbají na úpravu zápisů, je to pro ně určitý detail, který není podstatný. Často se můžeme setkat s odmítáním psaní poznámek, neboť učivo dávno zvládají nebo je pro ně snazší si vše zapamatovat a nic si nezapisovat. Pokud učitel vyžaduje po žákovi určité povinnosti, je třeba řádně vysvětlit jejich užitek. Vždy je nutno stanovit určitá pravidla práce (Machů, 2006).

4.1.5 Úprava hodnocení

Typické pro nadané je přecitlivělost a perfekcionismus. Ve svých dovednostech jsou ctizádstiví, kladou si vysoké nároky, až nerealizovatelné cíle. Pokud nadaní žáci nedosáhnou svého cíle, považují svůj výkon za neuspokojivý. Vhodným prostředkem jak pomoci dítěti si naplánovat dosažitelné cíle se může stát právě hodnocení.

Pro talentované je významná vysoká míra vnitřní motivace, kterou podporuje slovní hodnocení, které se jeví jako nejideálnější v našich podmínkách. Používat jej je vhodné v kombinaci se sebehodnocením žáků.

K výkonu žáka je vhodné se vyjadřovat jednotlivě. Nedoporučuje se ani porovnávání výsledků žáků.

Nevhodné je též tzv. nálepkování nadaných, což má závažný dopad na vývoj dítěte. Spolužáci takové děti přijímají nepřátelsky a postoj učitelů může být také negativní.

Vrstevníci by neměli vnímat nadané dítě jako odlišné, i když se mu pedagogové věnují individuálně (Machů, 2006).

4.2 Formy vzdělávání nadaných dětí

Cílem vzdělávání na školách, ve kterých jsou nadaní, bývá:

- rozvoj silných stránek nadaných,
- rozvoj slabších stránek nadaných,
- prevence nebo zmírnění osobnostních nebo sociálních problémů nadaných

Rozvíjející edukační nabídky mají podpořit rozvoj výrazných schopností dítěte, jeho mimořádných zájmů a plně využít jeho mentální kapacitu.

Byly vytvořeny 4 typy rozvíjejících programů pro nadané:

- **Akcelerační programy** umožňují rychlý postup v jednom, v několika, případně ve všech předmětech. Nadaní žáci mohou řešit úkoly na vyšší úrovni obtížnosti než ostatní stejně staří žáci. Nadaní jsou většinou při řešení problémů daleko rychlejší než ostatní. Tyto programy jsou většinou plně realizovatelné ve speciálních třídách. „*Urychlováním se rozumí rychlé vzdělávání, časný přechod na navazující školy nebo na univerzitu a přeskočení jedné nebo několika tříd*“.⁸
- **Obohacující programy** mají za cíl prohloubit, rozšířit a obohatit učivo o další fakta, ale také stimulovat objevování a hledání dalších souvislostí a vazeb, které dané téma nabízí. Tyto programy uspokojují poznávací potřeby a zvědavost nadaných. Obohacující programy mají tři možné přístupy k výuce:

- **Obohacování vyučovacího procesu** - je zaměřeno na rozvoj vyšších mentálních procesů žáků a má přispívat k jejich kreativní produkci. Jde o kreativní řešení problémů, rozvoj strategií myšlení a strategií plánování řešení úloh. Snahou je propojit řešení úloh jednotlivých vyučovacích předmětů s reálnými a praktickými problémy.

- **Obohacování obsahu vyučování** - je zaměřeno na rozšíření vyučovaných témat a jejich prohloubení. Obohacování často probíhá odděleně a bez vztahu k učivu v běžné třídě.

⁸ MÖNKES, F. J., YPENBURG, I. H. (2002), str. 54

- **Obohacování zaměřené na produkt vyučování** - zdůrazňuje výsledky vyučování oproti obsahu a procesu vyučování. Výsledky se obvykle rozumějí hmotné produkty: např. kresba, písemné produkty, přímá prezentace výsledků učení.

- **Skupinové programy** využívají možnosti seskupování žáků podle jejich zájmů nebo stupně rozvoje schopností často bez ohledu na věk nebo ročník, který žák navštěvuje. Realizovat tyto programy lze ve škole nebo mohou být orientovány na mimoškolní činnost.
- **Individuální programy** mají saturovat v nejvyšší možné míře kognitivní potřeby konkrétního nadaného dítěte a mohou být plánem pro práci s ním v běžné třídě i mimo školu. U nás se tyto programy dají přirovnat k individuálním plánům.

Tyto programy jsou často uplatňovány ve speciálních školách a třídách pro nadané děti (Machů, 2006).

4.3 Vyrovnávací a preventivní edukační nabídky pro nadané

Vyrovnávací programy mají za cíl kultivovat slabé stránky dětí. Realizují se v mimoškolních aktivitách a ve speciálních školních kurzech. Např. se aplikují s cílem zlepšit dovednosti a výkony dětí v jemných motorických činnostech.

Preventivní programy mají za cíl dosáhnout změny v osobnosti a chování nadaných. Realizují je školy, ve kterých se separovaně vzdělávají nadaní, ale i školy, ve kterých jsou nadaní žáci integrováni s běžnou žákovskou populací. Snahou je prevence problémů v oblasti sociálních vztahů, získání sociálních dovedností.

Dalším typem programů používaných ve výchově a rozvoji osobnosti nadaných dětí jsou tzv. **harmonizující programy**. Jsou realizovány proto, aby se dětem zprostředkovalo a umožnilo setkání s činnostmi nebo oblastmi, které s jejich nadáním bezprostředně nesouvisí. Cílem je seznámit děti s dalšími oblastmi lidského poznání a rozšířit jejich všeobecnou informovanost (Machů, 2006).

4.4 Problémové projevy a charakteristiky nadaných žáků ve vyučovacím procesu

Nadané dítě většinou v první třídě ovládá čtení, psaní a počítání. Tyto projevy nejsou typické pro děti stejného věku. Šikovnější děti by mohly navštěvovat běžnou třídu i třídu pro nadané. Z důsledku asynchronního vývoje mají nadaní některé z problémových projevů:

- **Hyperaktivita** - Hyperaktivita se může projevit ve verbální stránce, kde jde zejména o časté vykřikování výsledků a řešení. Dále se projevuje v motorické oblasti, kde se projevuje neklidným sezením, rytmickými projevy a hraním s různými předměty. Hyperaktivita se stává problémem, pokud dítě začne rušit ostatní děti a samo se nedokáže koncentrovat a udržet dostatek pozornosti výuce. Může souviset s únikem z nudy při vyučování. Děti při nedostatku zaměstnanosti ve vyučování si vytváří samy podněty pro činnost, z tohoto důvodu se mohou dopouštět chyb v jednoduchých úlohách, kterým nevěnují dostatek pozornosti. *Někdy se projevy pojí s upoutáváním pozornosti různými poznámkami, připomínkami, překrucováním, chytáním se za slova apod. To může mít za následek až narušení hodiny*⁹.
- **Denní snění** - Denní snění může být únikem z nudy, děti žijí ve vlastním světě. Nadaní si zapamatují informace z výkladu látky na poprvé a poté „vypnou“ a dále už nevnímají. Jejich aktivita a vnímání se opět probudí, když uslyší něco nového či zajímavého.
- **Netolerance k rutinním činnostem** - Nadaní jsou ve škole znuzeni, nemají rádi jednoduché podněty jako např. psaní. Považují jednoduché úkoly za bezvýznamné.
- **Perfekcionismus** - Nadaní žáci chtějí být bezchybní, nejlepší ze třídy a vždy chtějí dosáhnout cíle. Často projevují nespokojenost se svým výkonem, i když je dostačující pro získání nejlepšího ohodnocení. Chtějí překonat vlastní požadavky a cíle, ne ty, co stanovuje učitel. Některé nadané děti se špatně smířují s prohrou při hře, často reagují nepřiměřeně např.: vztekáním se, rozházením hry, pláčem atd. Perfekcionismus může vést ke snížení sebevědomí, k pocitům nespokojenosti až k emocionálním poruchám (Jurášková, 2006).

⁹ JURÁŠKOVÁ, J. (2006), str. 108

4.5 Metody ve vyučování nadaných žáků

Metody výuky by měly nadaného žáka motivovat ke hledání pravidel a zákonitostí probíraného učiva. Metody by měly být prostředkem k vytváření podnětů u nadaných, aby sami chtěli vyvíjet svoji vlastní aktivitu k výkonu. Postupy práce s nadanými můžeme rozdělit do třech rovin.

- Metody objevující – Žák je postaven před problémovou úlohu, na kterou vlastními způsoby hledá řešení, využívá předchozích zkušeností a dovedností.
- Metody vícepodnětové - Žáci využívají při práci svůj intelektový potenciál, zajímají je nejednoznačná zadání úloh, kde mohou využít svůj potenciál. Tato metoda se využívá pro procvičování učiva. Do výuky je dobré zařadit i další formy opakování: učení spojené s pohybem, skupinová činnost, tvorba projektů a samostatná práce.
- Metody samostatné práce – Při používání této metody chceme, aby žák využil veškerý svůj potenciál a intelekt na maximum, byl tzv. „vytížený“ (Jurášková, 2006).

4.5.1 Hry ve výuce nadaných dětí

Již u J. A. Komenského se můžeme setkat s termínem „Škola hrou“. Toto tvrzení platí a vždy platit bude. Jedním ze způsobů práce s nadanými dětmi patří zařazení různých her, podněcujících jejich činnost, do výuky. Hry můžeme rozdělit do několika kategorií:

- verbální - Scrabble, Kris kros, Křížovky
- logické - Othello, Bláznivá křížovka, Želví závody
- strategické - Carcassonne, Osadníci z Katanu, Bang
- postřehové - Jungle Speed, Cink, Mám Tě! (Fořtíková, 2009)

4.6 Vzdělávání nadaných v ČR

V souvislosti s velkou životní změnou je pro každého zodpovědného rodiče velmi důležité, aby dobře zvážil možnosti, které školy v okolí nabízí. Mezi důležitou roli rodiče patří výběr školy, která nejlépe odpovídá požadavkům nadaného žáka.

V ČR jsou základní školy většinou státní. Rozdíly v kvalitě personálu a technického zázemí školy jsou dané kvalitním managementem školy, moderními přístupy k jejímu řízení a určitou tradicí. Základní školy mají povinnost začít pracovat s určitou verzí svého vlastního školního programu, kde by mělo být zahrnuto vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami. Nyní se může každý rodič svobodně rozhodnout, na kterou základní školu dítě umístí. Může si tak vybírat na základě více kritérií, než je pouhá dostupnost od místa bydliště.

Mezi hlavní organizační formy začlenění nadaných dětí v českých školách, jsou v současné době využívány tzv. přechodné formy mezi segregací a plnou integrací. V přechodných formách mezi speciálními školami a běžnou třídou na základní škole existuje mnoho variant školské péče a menších či větších změn a zásahů do chodu instituce.

Výhodou speciálních tříd pro nadané v rámci běžné školy je výuka přizpůsobená potřebám nadaných dětí, které jsou zároveň integrovány do běžné populace. Vzniká zde však riziko rivality mezi nimi a ostatními žáky.

Velmi oblíbenou metodou ve školách jsou různé formy skupinového a kooperativního vyučování. Po uplynutí práce ve skupině každý tým prezentuje, k jakým výsledkům došel. Učitel, v závěrečné fázi shrnuje k jakým shodným výsledkům došly všechny týmy a formuluje závěry.

Skupinové vyučování se doporučuje ve výuce všech předmětů, s žáky všech možných úrovní. Tato metoda není problematická ani v práci s nadanými žáky. Naopak, skupinová práce je vhodná, učí individualisticky zaměřené nadané žáky spolupracovat, formulovat a sdílet názory. Problematické je však dělení žáků do skupin – pokud totiž budou v heterogenní skupině vždy fungovat jako zdroj všech informací a v podstatě doučovat slabší žáky. Při práci s nadanými žáky lze využít možnosti seskupení nadaných jednoho ročníku, kteří jsou součástí běžné třídy. Alternativou této metody je skupinové vyučování s vynětím, kdy se nadané děti z několika tříd nebo škol na několik hodin týdně schází se speciálními pedagogy, zažívají obohacený program a různé podnětné aktivity. Vertikální seskupování navíc nabízí možnost vytvořit věkově heterogenní třídu, kdy mladší mohou spolupracovat se staršími. Tato možnost se v našich školách nevyužívá (Fořtík, Fořtíková, 2007).

5. VZDĚLÁVÁNÍ UČITELŮ PRO PRÁCI S NADANÝMI

Vzdělávání učitelů pro práci s nadanými je v ČR podle mě v začátcích. Existují specifické kurzy pro učitele, které pořádá např. občanské sdružení Centrum nadání zabývající se tímto tématem. *Příprava budoucích učitelů se považuje za jednu z příčin nedostatečně fungující podpory nadaných ve vzdělávacím systému u nás*¹⁰. Edukace nadaných by se měla zařadit do studijních oborů na vysokých školách, aby učitelé byli dostatečně připraveni na vzdělávání této specifické skupiny. Stejně jako jsou speciální obory na vysokých školách, které jsou zaměřeny na poruchy učení nebo osoby s handicapem. Mezi charakteristiky učitele pro vzdělávání a výchovu nadaných patří:

- Odbornost a zájem se dále vzdělávat
- Vynikající způsobilost k výuce určitého předmětu
- Demokratický a kooperativní přístup
- Široké zájmy
- Projevování uznání
- Flexibilita
- Spravedlivost
- Nestrannost
- Zájem problémy druhých (Hříbková, 2006)

¹⁰ HŘÍBKOVÁ, L. (2005), str. 168

6. ORGANIZACE PODPORUJÍCÍ NADANÉ DĚTI A MLÁDEŽ

V ČR není mnoho organizací či institucí, které se zabývají nadanými dětmi. Situace se zlepšuje s postupným zvyšováním zájmu o tuto specifickou skupinu obyvatel.

6.1 Národní institut dětí a mládeže Ministerstva školství a tělovýchovy (NIDM)

NIDM se zaměřuje na využití volného času dětí a mládeže. Nabízí své služby pracovníkům středisek volného času, školním klubům a družinám, neziskovým organizacím a dalším institucím v ČR i v zahraničí. Nadanými žáky se zabývá oddělení NIDM s názvem „Talent centrum“. Každoročně spolupracuje na mnoho soutěžích, které vyhláší MŠMT, kde se děti mohou prezentovat svými znalostmi, zkušenostmi a dovednostmi.

6.2 Mensa ČR, Dětská Mensa

Mensa je mezinárodní organizace působící po celém světě. Členem se může stát každý, kdo splní podmínku přijetí a tj. v inteligenčním testu schváleném pro tuto instituci dosáhne výsledku IQ 130 a vyšší. Mezi hlavní činnosti Mensy patří organizace přednášek, diskusí, vydávání časopisu, vyhledávání nových členů atd. Jednou z nových aktivit je „Logická olympiáda“, která proběhla v roce 2008, zúčastnilo se jí mnoho studentů ze základních škol.

6.3 Centrum nadání (CN)

Centrum nadání je nestátní neziskovou organizací, která podporuje nadané děti, jejich rodiče a učitele. CN zajišťuje aktivity pro školy, pomáhá s výběrem nadaných dětí a sepsáním školních vzdělávacích programů pro tyto žáky. Pro pracovníky škol pravidelně organizuje interaktivní dílny, soustředění a kurzy dalšího vzdělávání. Pro děti a mládež pořádá pobytové, příměstské letní campy a víkendové akce s tématickým zaměřením. Pořádá různá setkání, společenské akce např. letní pobyty v rekreačních oblastech a organizuje diagnostické dny s pedagogicko-psychologickou diagnostikou nadání od 2,5 do 17 let. Na internetové stránky CN se rodiče často obracejí se svými dotazy, které se týkají výchovy a právních aspektů vzdělávání nadaných. (Fořtíková, 2009)

7. LEGISLATIVA

Způsob podpory nadání a mimořádného nadání u žáků je obsahem § 17 a § 18 školského zákona. Podrobnosti o zajišťování vzdělávacích potřeb mimořádně nadaných žáků, o průběhu a ukončování jejich vzdělávání, náležitosti individuálního vzdělávacího plánu a podmínky pro přerazování mimořádně nadaného žáka do vyššího ročníku stanoví vyhláška č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných, § 12, § 13 a § 14. (viz příloha č. 3)

K vytvoření vhodných podmínek, forem a způsobů práce pro žáky nadané a mimořádně nadané přispívá systém poradenských služeb. Konkrétní poradenské úkoly škol a školských poradenských zařízení ve vztahu k mimořádně nadaným žákům jsou vymezeny školským zákonem a podrobně rozpracovány ve vyhlášce č. 73/2005 Sb. a ve vyhlášce č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních.

V roce 2006 byly legislativní předpisy ke vzdělávání a poradenské péči o mimořádně nadané žáky doplněny Metodickým pokynem ke vzdělávání dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných, který vyšel ve Věstníku MŠMT ¹¹.

¹¹ MŠMT; Věstník č.12/2006

8. ZÁVĚR K TEORETICKÉ ČÁSTI

Věřím, že v teoretické části jsem nastínila problematiku vzdělávání nadaných žáků z pohledu odborníků, ale i moje názory na jednotlivá témata. Dozvěděla jsem se spoustu nových informací, které jsem vyhledávala hlavně v české literatuře a také v cizojazyčné. Doufám, že toto krátké teoretické shrnutí pomůže dalším studentům, kteří se zajímají o tuto problematiku, jako součást studijních materiálů ve školní knihovně. O nadaných je stále málo informací v češtině, i když v poslední době vyšly dvě velmi kvalitní knihy o nadaných dětech.

PRAKTICKÁ ČÁST

9. ÚVOD K PRAKTICKÉ ČÁSTI

V této části jsem zjišťovala, jaký je stav ve vzdělávání nadaných žáků na základních školách v pražském regionu. Jako výzkumnou metodu jsem zvolila dotazník. E-mailovým dotazováním jsem chtěla oslovit všechny základní školy v pražském regionu a poté ty, které se zabývají nadanými navštívit a zaznamenat, jak výuka v jednotlivých školách probíhá.

Domnívám se, že v pražském regionu jsou 4 základní školy, které se zabývají vzděláváním nadaných žáků a jedna, která bude v provozu od září 2008 v Libni, pod záštitou reálného gymnázia na Praze 8. Všechny tyto školy, pokud mi to umožní jejich vedení, bych chtěla navštívit a pozorovat průběh výuky, popřípadě si vyzkoušet výuku některého předmětu. Myslím si, že se mohou objevit některé školy, které se přímo vzděláváním nadaných nezabývají, ale pokud by se objevilo nadané dítě, tak by se škola přizpůsobila a vytvořila by žákovi individuální vzdělávací plán.

10. POSTUP PRÁCE

Nejdříve jsem si vyhledala databázi kontaktů na všechny základní školy v pražském regionu. Tyto kontakty jsem použila z webové stránky www.atlasskolstvi.cz. Našla jsem celkem 248 základních škol, které jsou v pražském regionu. Údaje, jsem zpracovala do přehledné tabulky a do škol jsem odeslala e-mailem dotazník (viz příloha č. 1).

První odesílání proběhlo 27. 10. 2007. Těm, kteří neodpověděli a na ty, kterým nebyl e-mail doručen, jsem vyhledala nový kontakt a odeslala jsem jim dotazník ještě jednou 8.1 2008. Po druhém odeslání byla velmi malá návratnost odpovědí.

Na můj dotazník odpovědělo 21 škol, které tvoří 8,5 % ze všech dotazovaných škol. Procento návratnosti bylo velmi malé, proto tento průzkum považuji za nesměrodatný.

Domnívám se, že malá návratnost odpovědí byla způsobena metodou, kterou jsem použila. Na e-maily lidé nereagují, pro řadu lidí je to nová možnost komunikace s lidmi, kterou si nechtějí k sobě pustit. Myslím, že zejména starší zaměstnanci škol tento způsob komunikace nepoužívají. Tuto metodu jsem zvolila hlavně z finančního hlediska.

I když se můj původní průzkum nezdařil podle mých představ, pokračovala jsem ve své práci dál, navštívila jsem některé školy a zjistila jsem, které základní školy se nadané děti zajímají.

V roce 2008 jsem navštívila 4 pražské základní školy, které se zabývají nadanými dětmi, tři z nich jsou státní a jedna soukromá. Do státních škol mě pustili do výuky, měla jsem i sama možnost si vyzkoušet výuku žáků a přípravu pracovních listů pro nadané žáky. V soukromé škole pro nadané mi umožnili rozhovor s paní ředitelkou.

10.1 Centrum nadání

Praxi jsem absolvovala v občanském sdružení Centru nadání, které mi v rámci praxe umožnilo navštívit základní školy, které se zabývají nadanými. Centrum nadání (CN) je občanské sdružení odborníků, kteří se zaměřují na výchovu a péči o mimořádně nadané děti v nejrůznějších oborech.

Zajišťuje mezinárodní setkávání rodin s dětmi, podílí se na organizaci mezinárodních konferencí a seminářů. V září 2008 se Centrum nadání podílelo na organizaci mezinárodní konference Evropské rady pro vysoké schopnosti v Praze.

Mezi činnosti Centra patří také publikační činnost. Podporuje vydávání publikací s orientací na rozvojové aktivity pro nadané např. „Nadané dítě a rozvoj jeho schopností“.

V Centru nadání jsem měla možnost zapojit se do chodu organizace. Zúčastnila jsem se řady akcí, které centrum organizuje:

- Testování nadaných dětí, kde jsem pomáhala s administrativou testování
- Slavnostního otevření Centra nadání
- Propagace Centra nadání a jeho aktivit
- Zajištění výroby letáčků na Mezinárodní konferenci ECHA a letní setkání rodin s nadanými dětmi

Nyní jsem v CN jedna z vedoucích klubu Malý Šikula pro děti od 2-5 let. Klub je každé pondělí, středu a pátek, dochází do něj 2-4 děti. Pro děti připravuji zábavné aktivity a hry. Děti si zde zvykají na kolektiv a učí se spolupracovat, pomáhat si a dodržovat základní hygienické návyky, rozvíjejí své schopnosti a dovednosti.

10.2 Pozorování na základní škole Květnového vítězství

Byla jsem zařazena do první třídy, kde jsou diagnostikovány nadané děti. Ve třídě je celkem 21 dětí a z tohoto počtu jsou 4 nadané (posudek z PPP). Každý žák má ve třídě své portfolio, do kterého si zakládá svoje pracovní listy, popřípadě výkresy či projekty.

Žáci mají pěkně vyzdobenou třídu, svoje kresby mají vystaveny na stěnách, třída působí příjemným a teplým dojmem. Třída je uspořádána do tzv. center, ve kterých sedí po 6 – 7 žácích. Uprostřed tří center sedí žáci nadaní s bystřejšími, pro které si pí. učitelka připravuje mnoho práce navíc, aby rozvíjela jejich schopnosti a dovednosti.

Učitelka v této třídě na mě působila mile a žáci s ní měli velmi pěkný vztah. Svou práci dělá ráda a snaží se pro všechny děti ve své třídě udělat maximum. Všem dětem se snaží dát to, co potřebují a naopak děti mají možnost prezentace svých objevů a zájmů. Již na předchozí praxi jsem se setkala s tím, že učitelky si dělaly kurz kritického myšlení. Vyučující říkala, že to pro ni byla příjemná zkušenost a považuje některé prvky z této metody za vhodné pro výuku nadaných žáků, ale i „průměrných“.

První hodinu měly děti tělesnou výchovu, třída byla spojena ještě s jednou první třídou. Nejdříve po příchodu do tělocvičny byl nástup obou tříd do dvojřadu, poté se děti rozběhaly po obvodu velké tělocvičny. Následovala rozcvička pod vedením učitelky, mezi tím druhá vyučující připravila cvičební náčiní pro další práci (lavičky a žíněnky). Po rozcvičce se žáci rozdělili do jednotlivých tříd, ke svým kmenovým učitelkám a cvičili dále odděleně. Jedna třída dělala soutěže a druhá se učila na žíněnce dělat kotouly. Hodinu ukončily děti společně hrou „Rybičky rybáři jedou“.

Další hodinu žáci měli český jazyk. Před začátkem hodiny jim vyučující sdělila, aby si připravili penál, slabikář a sešit na psaní. Na začátku hodiny si děti zazpívaly s paní učitelkou, která je doprovázela hrou na kytaru (písničky: Afrika, Čerešničky, Hejkal hejkal).

Po velmi pěkném úvodu hodiny zadala učitelka dětem práci. Nejdříve rozdala připravené pracovní listy nadaným a bystřejším žákům, kteří umí již číst. Poté s ostatními dětmi začala číst ze slabikáře, aby své čtení zdokonalily. Obě skupiny pracovaly odděleně, když všechny děti přečetly alespoň kousek článku ze slabikáře, tak paní učitelka poprosila, aby „nadaní“ žáci přečetli článek, který měli v pracovních listech.

Čtení nadaných – většina čte plynně, bez chyb, bez menšího zastavení v toku řeči. Jeden chlapec, který nastoupil do školy dříve (6 let v říjnu 2007) četl velmi pěkně, rychle, se správnou hlasitostí a změnou hlasu při změně interpunkce.

Děti byly v předchozích dnech s družinou na přednášce o hadech, ihned během hodiny si na to vzpomněly a začaly učitelce vyprávět, co všechno nového se dozvěděly. Některé přinesly do školy na ukázkou pro ostatní spolužáky kousek hadí kůže, kterou obdržely na přednášce. I já jsem se dozvěděla zajímavé věci o hadech, které jsem slyšela poprvé od malých prvňáčků. Poté paní učitelka musela velkou diskusi ukončit, aby se také dostalo na další úkoly, které měla ještě přichystané.

Zadala domácí úkol pro děti, aby si procvičily psaní v písance. Dále se děti učily nové písmenko - velké psací S. Nejdříve jim učitelka napsala toto písmeno na tabuli a vysvětlila, jak se bude psát: „Děti nejdříve se napíše vanička, poté očíčko jehly a nakonec dědečkova hůlka“. Dětem to připadalo legrační, poté se z tříd začalo ozývat a co Metynka? Pro mě to bylo neznámé slovo a vůbec mě nenapadlo, že je to maňásek kočičky. Vyučující ho používá pro zpestření výuky, zejména psaní, které děti moc nebaví. Nasadila si proto na ruku maňaska a ukazoval dětem jak Metynka umí psát. Vyzkoušela to nejdříve bez nápovědy a moc se jí to nepovedlo. Děti se začaly smát, připadlo jim to velmi legrační. Paní učitelka dokázala měnit

hlas a opravdu to vypadalo jako kdyby Metynka mluvila. Poté si děti otevřely psaní a začaly zkoušet psát velké tiskací písmeno S.

Třetí hodinu měly děti matematiku. Na začátku si měly připravit kartičky s čísly a písanku. Nejdříve si dodělaly z psaní písmenko S. Kartičky s čísly nakonec nepoužily, protože je některé z nich zapomněly.

Paní učitelka dětem začala vykládat novou látku, kterou byly jednotky délky. Nejdříve se zeptala: „jak asi lidé měřili v minulosti?“ Děti vymýšlely různé metody. Jako například: měření pomocí tyče či klacíku, pomocí provázku, stop atd. Nakonec děti zjistily, že některé metody nejsou přesné a tak se dostaly k jednotce jeden metr. Kreslily čáry křídou na koberec a porovnávaly je různými metodami, potom je změřili metrem. Děti tato práce velmi bavila, mohly si vyzkoušet měření pomocí provázku, stop nebo také vlastních loktů.

Poslední vyučovací hodinu jsou „chytřejší“ a „nadané“ děti jsou vyčleněny ze svých prvních tříd. Tyto děti má na starost paní učitelka ze družiny. Škola má nouzi o asistenty, jelikož je práce na zkrácený pracovní úvazek. Tento problém škola vyřešila požádáním paní učitelky ze školní družiny. Všechny děti si učitelka odvedla po zazvonění do podkrovní třídy, kde pro ně měla připravenou práci.

Na začátku hodiny si děti skládaly tangramy. Tangramy jsou obrazce, které se mají složit z různých daných tvarů. Děti tato činnost bavila a snažily se jich vyřešit co nejvíce. Každé dítě si pak svoje vyřešené tangramy zaznamenalo do archu k paní učitelce, aby si příště nevzalo ten stejný, který již složilo. Po úvodním hlavolamovém soutěžení si děti vzaly pracovní listy a počítaly postupně připravená cvičení (viz příloha č. 11).

Další den hned první hodinu „chytřejší“ a „nadané“ děti byly vyčleněny ze tříd, které si odvedl učitel, který je tatínkem jednoho ze žáků. Škola, jak už jsem se zmínila, má nouzi o pedagogy na krátký úvazek. Tuto práci přijal tatínek žáka, který učí na ČVUT. Je matematik a připravuje si pro děti zábavná cvičení. Na hodinu, kterou jsem navštívila, jsem si připravila pro děti pracovní listy zaměřené na logický úsudek. Když děti vypracovaly pracovní listy, učitel si pro ně připravil závodní hru na čtverečkovaném papíře. Nejdříve vysvětlil pravidla a pak si děti zkusily závodění. Za domácí úkol dostaly trať, kterou mají projet. Na příštím setkání se spočítá počet kroků a, ten kdo bude mít nejmenší, vyhrál.

Druhou hodinu třída byla již opět kompletní, nadaní a chytřejší žáci se vrátili do svých kmenových tříd. Na druhou hodinu jsem si pro děti měla připravit práci já. Předchozí den jsem se s paní učitelkou domluvila, že si připravím pracovní listy na matematiku (viz. příloha

č. 2). Můj úkol byl ztížen tím, že měly být pro celou třídu. Připravila jsem si pro všechny děti pracovní list na téma „Jednotky délky“. Všechny děti dostaly pracovní list, nejdříve jsme si přečetly text, kterým pracovní list začínal. Poprosila jsem některé žáky, aby text četli nahlas ostatním. Po přečtení teoretické části jsme se dostali k praktickým úkolům. Prvním úkolem bylo vzpomenout si na předchozí den, kdy učitelka vysvětlovala druhy metrů, kterými můžeme měřit. Děti měly jako nápovědu názorné obrázky. I těm chytřejším daly názvy metrů zabrat. Další úkol spočíval v měření metrem různých předmětů ve skupinkách. Nakonec byla zařazena početní úloha, kde si měly děti procvičit sčítání a odčítání. Pro ty, které byly hotové, dříve jsem měla připravený další pracovní list. Tento list byl pro zábavu a zároveň na uvědomění si číselné řady od 1-35. Děti měly spojit čísla podle pořadí, pokud spojily správně, vznikl klaun, kterého si mohly vybarvit.

Myslím, že práce bavila jak nadané či bystřejší děti, tak i ostatní. Byla to pro ně příjemná změna a hlavně byly listy připraveny pro všechny, bez ohledu na jejich znalosti. Všichni si mohli vyzkoušet práci na něčem jiném než v průběhu klasické výuky, kdy paní učitelka zadává zajímavé úkoly chytřejším a bystřejším žákům.

Příprava mi zabrala asi 2 – 3 hodiny, musela jsem si vyhledat materiály, nějaké zajímavé úkoly a také zpracování na PC nebylo jednoduché. Sama jsem si vyzkoušela tuto náročnou přípravu, která obnáší vyučování nadaných žáků či žáků se speciálními potřebami učení.

Třetí hodinu se děti opět rozdělily a ty chytřejší odešly společně se mnou a učitelkou do pracovny. Děti měly český jazyk, kde do pracovního sešitu řešily různé obrázkové rébusy a hádanky. Každá stránka má legrační podtext, který děti baví a rády s ním pracují. Ostatní děti se ve svých kmenových třídách zdokonalovaly ve čtení.

Další hodinu byla Prvouka. Děti s paní učitelkou probíraly záchranné složky v ČR: hasiče, policii a záchranku. Líbilo se mi jak, učitelka vysvětlovala jednotlivé složky naší bezpečnosti. Mrzí mě, že jsem výklad neslyšela úplně celý, protože se výklad nestihl a děti na této látce pokračovaly až na další hodině Prvouky.

Výklad začal povídáním o policii. Nejdříve vyučující napsala na tabuli 1 a 5 a děti měly doplnit poslední číslo, na které by volaly, pokud by potřebovaly pomoci. Jeden žák se přihlásil a řekl 8, protože osmička vypadá jako pouta policistů. Paní uč. ji ihned dopsala na tabuli. Poté se diskutovalo s dětmi, co všechno dělá policie, kdy bychom ji zavolali, jaké auto mají policisté a mnoho dalších otázek, které vymyslely děti.

Poté přišel na řadu výklad o hasičích. Paní učitelka opět začala telefonním číslem. Děti doplňovaly poslední číslo za 1 a 5. Ten stejný chlapec, jako předtím, se přihlásil a vykřikl: „Nula protože nám připomíná rybníček, který zásobuje hasiče vodou.“ Když si děti vysvětlily telefonní číslo, začalo se hromadně diskutovat o hasičích jako v předchozím případě. Byl už konec hodiny a zbývalo pár minut, děti si mohly hasičské auto vybarvit v pracovním sešitě z Prvouky.

10.2.1 Shrnutí z pozorování na základní škole Květnového vítězství

Na škole se mi líbilo, všichni zaměstnanci se ke mně chovali hezky. Pokud jsem potřebovala nějaké informace, ochotně mi je sdělili. Jsem ráda, že jsem si mohla vyzkoušet sama přípravu na hodiny a vytvořit pracovní listy pro žáky, byla to pro mě velká zkušenost.

10.3 Pozorování na ZŠ náměstí Curieových

V rámci blokové praxe jsem se dostala do první třídy ZŠ nám. Curieových. V této škole se zabývají vzděláváním nadaných dětí již druhým školním rokem. Škola se nyní vyvarovala některých chyb z loňského roku. Nadané děti jsou ze třech prvních tříd vyčleňovány do jedné třídy. V této třídě jsou jak diagnostikované děti z pedagogicko-psychologické poradny, tak i děti, které v daném předmětu jsou tzv. napřed. V třídě pro nadané žáky jsou děti, které jsou chytré např. na matematiku, ale v českém jazyku jsou pozadu, tak na český jazyk docházejí do své kmenové třídy. Třidu, kde jsou nadané, má pod vedením mladá paní učitelka, která je pro svou práci velmi nadšená a dává jí vše, co je v jejích silách.

Na škole se mi líbilo uspořádání tříd, třídy se nejmenovaly jako na klasických školách ABC, ale podle barev: třída modrá, zelená a žlutá. Pracovna pro nadané žáky byla zařízena dnešní moderní technikou: dataprojektor, interaktivní tabule, klasická tabule, nástěnky, knihovna s odbornou literaturou a nechyběly ani výrobky a práce dětí. Třída je uspořádána do půlkruhu tak, aby děti na paní učitelku dobře viděly. Před tabulí, uprostřed půlkruhu, je koberec, kde děti relaxují nebo pracují na společné práci. Každý žák má ve třídě svůj polštářek, který využívá na hodinu čtení, kdy všichni sedí v zadní části třídy a čtou nahlas.

Ve třídě pro nadané žáky je 12 dětí, tento počet není úplně stálý a mění v závislosti na daném předmětu. Žáci jsou segregováni z kmenových tříd na matematiku, český jazyk a čtení.

Ve škole nezvoní jako na klasických školách, ale hraje velmi příjemná hudba. Škola působí celkově příjemně a snaží se všem žákům vytvářet příjemné prostředí.

Paní učitelka třídy nadaných má o každém žákovi vytvořenou složku, kde je individuální vzdělávací plán, pedagogicko-psychologická diagnostika z poradny, doporučení z Centra nadání. V jednotlivých složkách je ještě krátký dotazník, který si nechala paní učitelka vyplnit od rodičů těchto dětí. V dotazníku se učitelka ptala na věk, jméno, jméno matky a otce, jaké mají rodiče povolání, sourozenci, zda navštěvovali MŠ, laterální, zájmová činnost, o co se dítě zajímá, cizí jazyk, kontakt s dětmi, jak reaguje dítě na chybu, čtenářská dovednost, psací dovednost, zájmová činnost, o co se dítě zajímá, cizí jazyk, jak reaguje dítě na chybu, čtenářská dovednost, psací dovednost, počítařská dovednost. Dotazníkem učitelka získala základní údaje o dítěti.

Během první hodiny třída nadaných žáků měla první hodinu matematiky. Vždy na začátku dne děti mají základní instrukce průběhu hodin na nástěnce, kterou mají vyvěšenou v zadní části třídy a vždy po příchodu do pracovny se mají na tyto instrukce podívat a splnit. Hodina začala přivítáním dětí a paní učitelky. Všechny děti si vzaly své polštářky a sesedly se do kolečka v zadní části třídy. Paní učitelka využívá jednoduché hry k začátku hodiny. Hře dala pracovní název „Tleskaná“. Hra spočívá ve vytleskávání jednotlivých jmen dětí. Jelikož jsem na praxi byla v prvním říjnovém týdnu, děti se ještě tolik neznaly a při této hře si připomněly svá křestní jména. Děti si přály, abych si hru zahrála s nimi, bylo to příjemné seznámení i pro mě. Po krátkém úvodu hodiny si děti sedly zpátky do svých lavic a vyplňovaly předem připravené originální pracovní listy od paní učitelky.

Já jsem dostala také úkol, přepsat na velký arch papíru pravidla třídy, která si stanovili žáci sami s pomocí paní učitelky: Spolupracujeme! Udržujeme své věci a třídu v čistotě! Chováme se k sobě hezky! Mluvíme a chováme se k sobě pravdivě, pracujeme s nasazením! Děti mezitím pracovaly na pracovních listech. Jeden žák neuměl úplně správně číst, učitelka mě požádala, abych žákovi pomohla přečíst zadání příkladů, aby mohl pracovat na svém pracovním listě. Žáci, kteří měli hotovou svou práci, si mohli vybrat ze zajímavých úloh. Tyto úlohy mají děti připraveny v boxech v zadní části třídy. Jeden box je na český jazyk a jeden je na matematiku.

Na další výuku nadaní žáci zůstali v odborné pracovně, protože druhou hodinu měli český jazyk. Hodina opět začala „Tleskanou“, aby se příjemně naladili na práci. Pracovní sešity a učebnice pro nadané a bystřejší žáky v ČR nenajdeme. Veškerá příprava je na učitelce a

jeho vlastní fantazii. Mladá paní učitelka měla připravené pracovní listy na český jazyk. Listy děti zaujaly a pracovaly s radostí. Pro ty, které měly práci hotovou, byly připraveny další zajímavé úkoly v boxech.

Třetí hodinu jsme se přestěhovali do jedné z kmenových tříd na anglický jazyk. Hodinu zahájily děti písničkou „Rainbow“. Při zpívání se děti pohybovaly podle toho, co se v písničce zpívalo. Po úvodní písničce a zahájení hodiny rozdala paní učitelka dětem pracovní listy. Před zahájením práce na pracovních listech si děti s paní učitelkou procvičily počítání do desítky a barvy, které se naučily v předchozích hodinách (viz příloha č. 10). Po krátkém opakování se děti pustily do práce. Ty, které vypracovaly pracovní list, si mohly obrázky vybarvit. I já jsem dostala svůj úkol, paní učitelka mě požádala, abych nalepila dětem do jejich diářů lístečky s informacemi pro rodiče. Na konci hodiny si děti opět zazpívaly a ukončila tak hodinu anglického jazyka.

Na čtvrtou hodinu se děti opět rozdělily na nadané a „průměrné“ žáky. Nadaní odešli do pracovny na hodinu čtení. Hodina začala jako tradičně „Tleskanou“, po krátké hře si děti sedly do kroužku na koberec a měly za úkol si vybrat ze zadaných úkolů na téma „Křižovatka“, na kterém budou pracovat v nadcházejících 14 dnech. Poté svojí práci budou prezentovat celé třídě. Témata jsou provázena s Prvoukou. Děti si mohly vybrat z těchto následujících úkolů na práci:

- plakát „Děti a nebezpečí silničního provozu“
- scénka „Televizní spot“
- dopravní policista – řízení křižovatky
- pexeso s dopravními značkami
- šaty pro chodce (reflexní označení)
- moje bezpečná křižovatka – kterou procházím každý den

Po rozdělení úkolů se děti vrátily do lavic. Za domácí úkol se měly naučit básničku od Jiřího Žáčka Eskymácká abeceda. Měly se naučit pěkný přednes i se správnou intonací a změnou jazyka. Děti se svého úkolu ujaly velmi zodpovědně, všechny básničku pěkně uměly a jejich výkony byly vynikající. Když všechny děti přednesly básničku, vzaly si knížku na čtení a šly si sednout na polštářky. Třída četla knížku Paní Láry Fáry, tato útlá knížka je velmi zábavná a vypráví o špatných vlastnostech dětí i dospělých. Děti velmi baví, protože je napsána velmi humornou formou. Nejdříve si zopakovaly obsah předchozí kapitoly a poté

začaly postupně číst další kapitoly. Část přečetly společně a část si měly přečíst samy. Ty, které nedočetly ve škole, si měly zbytek textu dočíst za domácí úkol.

Na 5. hodinu jsem se přesunula do druhé třídy na český jazyk, kde byli vyčleněni nadaní žáci ze druhých tříd. Skupinku tvořilo 8 dětí, na svojí individuální hodinu chodí do třídy, kde je umístěna školní knihovna. Tématem hodiny byly pověsti, děti dostaly předchozí den za úkol sehnat si a přinést do školy knihu s pověstmi. Tento úkol splnila pouze jedna dívka, paní učitelka využila možnosti knihovny. Ti, kteří neměli knihu, si mohli nějakou knihu s pověstmi vyhledat a připravit si ji na lavici. Dívka, která na úkol nezapomněla jako její spolužáci, předstoupila před tabuli a prezentovala svoji knihu. Kniha byla o pražských pověstech, dívka svým spolužákům sdělila základní informace o knížce jako je autor, ilustrátor, rok vydání, nakladatelství, počet stran, poté si vybrala jednu pověst a řekla její obsah. Když dokončila svoji prezentaci, paní učitelka dala prostor ostatní žákům, aby se ptali na to, co je ještě zajímavé. Mezi nejzajímavější dotaz patřil: „Jaký čarový kód má kniha?“. Otázku nejdříve vysvětlila paní učitelka, protože některé děti nevěděly, co znamená slovo „čarový kód“. Když byla otázka jasná všem žákům, dívka odpověděla na kladenou otázku. Přečetla jednotlivá čísla kódu a žák, který se tázal na tuto otázku, poděkoval za odpověď. Nakonec hodiny děti dostaly domácí úkol - zjistit obsah pověsti „O Karlově mostě“.

Další den jsem opět pozorovala na stejné škole průběh výuky. První hodinu děti měly matematiku, byly vyčleněny ze svých kmenových tříd do třídy pro nadané. Hodina začala klasicky „Tleskanou“, děti se hrou hezky naladí na průběh hodiny. Děti začaly pracovat s pěnovými kostkami, které používají jako pomůcku při vyučování. Jednotlivé kostky měly představovat auta. Nejdříve si děti procvičily barvy a určily si společně s paní učitelkou pravidla hry. Poté učitelka říkala dětem instrukce. Postupně seřadili všechny kostky do jedné dlouhé řady, která tvořila silnici, kde byl velký provoz. Poté, aby si děti procvičily počítání, se paní učitelka ptala na počet jednotlivých aut na silnici a na mnoho další otázek. Nakonec dala dětem prostor, aby samy postavily nějakou křižovátku z kostek a spočítaly jednotlivá auta, která použily.

Na závěr hodiny jsem rozdala dětem test z předchozího dne (viz příloha č. 6). Ty, které měly chyby, si je měly opravit. Dětem, kterým některé příklady nešly, si mohly vzít na pomoc skleněné kamínky. Kamínky používají jako názornou pomůcku během výuky.

Druhou hodinu zůstaly nadané děti ve své pracovně, kde měly s paní učitelkou český jazyk. Hodina jako tradičně začala „Tleskanou“. Děti se po krátkém úvodu měly rozdělit do

dvojic. Jelikož jich byl lichý počet, požádala mě paní učitelka, abych se také zapojila. Jeden ze dvojice si sedl před druhého a zavřel oči, aby neviděl písmenko, které bylo dvojici přiděleno. Úkolem bylo poznat písmenko, které jeden druhému nakreslil na záda a poté ten druhý ho měl napsat na předem připravený papír.

Po krátké hře se děti vrátily do lavic. Učily se správně sedět a držet tužku. Po kontrole úchopu tužky u všech dětí si děti připravily písanku a učily se psát číslo 3. Psát psacím písmem uměla na začátku školního roku 2007/2008 pouze jedna holčička, ostatní děti psaly tiskacím písmem.

Třetí hodinu jsem byla ve druhé třídě. Když začala hodina, děti, chodící na plavání, opustily třídu. Děti, které zůstaly ve třídě, se doučovaly látku, která jim nejde, většina z nich patřila do třídy nadaných. Některé se doučovaly psaní, jiní počítání. Po vyplnění procvičovacích pracovních listů se paní učitelka ptala, kdo z žáků splnil domácí úkol o pražské pověsti. Úkol splnila pouze jedna dívka. Ostatní si žádné informace nezjistili. Na závěr hodiny zhodnotily děti svoji práci za celý uplynulý týden.

Další hodinu děti měly předmět, který se nazývá „Etika“. Do této hodiny jsem nemohla, protože ji vedou externisté, kteří mě nepustili do výuky. Návštěvy přijímají pouze se 14 denním ohlášením předem. Hodinu jsem strávila v kabinetu prvního stupně, kde jsem měla možnost popovídat si s místními učiteli.

10.3.1 Shrnutí z pozorování na základní škole náměstí Curieových

Škola mi vytvářela příjemné prostředí pro absolvování praxe. Učitelé, se kterými jsem se poznala, se ke mně chovali hezky a podali mi veškeré informace pro moji práci. V této škole bylo vidět, že pedagogové a vedení mají zkušenosti se vzděláváním nadaných z předchozích let, kdy narazili na chyby, kterých se dopustili v loňském školním roce.

10.4 Pozorování na FZŠ Trávníčkova

Škola je fakultní základní školou, nachází se na Praze 13. Do školy mě přijali příjemně. Byla jsem v první třídě, ze které je vyčleňováno 8 nadaných dětí na matematiku a český jazyk. Základní škola s programem pro nadané žáky letošní rok začíná.

Podle mého názoru bude škola na konci školního roku narážet na chyby, kterých se během výuky dopouštěla. Během vyučování využívají zejména metody akcelerace. Nároky jsou příliš vysoké, domnívám se, že si nedokážou představit, co s dětmi budou dělat v dalších ročnících. V září školního roku 2007/2008 brali látku z II. pololetí první třídy.

Škola má třídu, která se jmenuje „Rozmanitý svět“. Třída je vybavena počítači s přístupem na internet. Děti zde najdou řadu encyklopedií a informačních zdrojů pro své vzdělání. Do této třídy všichni žáci velmi rádi chodí, je to místo pro ně mimořádné a odlišné od klasické výuky.

Učebna pro nadané žáky je vybavena interaktivní tabulí, se kterou děti rády pracují. Práce je baví, je to něco nového, podobně jako Rozmanitý svět. Ve třídě je malý kolektiv žáků, to umožňuje větší pozornost učitelce a individuální přístup k dětem. Zaujalo mě uspořádání lavic ve třídě. Domnívám se, že uspořádání není vhodně zvoleno. Třída je velká a děti sedí v lavicích za sebou na straně u oken, myslím, že by mohl být využit prostor třídy lépe např.: lavice do půlkruhu kolem koberce.

První hodinu děti měly matematiku. Z kmenových prvních tříd byli vyčleněni nadaní žáci do jejich pracovny. Na začátku hodiny děti pozdravily paní učitelku postavením se vedle své lavice. Po krátkém pozdravu se děti přemístily na koberec a opakovaly si počítání do 100. V říjnu 2007 se děti už učily látku, kterou se prvňáčci učí až v listopadu. Žáci probírali vztahy mezi čísly $<$, $>$, a $=$. Na procvičování jednotlivých vztahů používali příklady z interaktivní tabule, které si pro ně připravila učitelka.

Po procvičování se děti vrátily do lavic a vyučující jim rozdala pracovní listy, na kterých žáci začali pracovat samostatně (viz příloha č. 7). Pracovní listy je měly připravit na čtvrtletní písemnou práci.

Další hodinu se žáci přemístili do pracovny anglického jazyka, kde byli se svoji kmenovou třídou. Na angličtinu nejsou rozděleni do skupin podle znalostí. To vidím za malou nevýhodu, že nemají prostor ti, kteří jazyk již zvládají. Na začátku hodiny, když vstoupila paní učitelka do třídy, se děti postavily k okraji lavice a pozdravily v anglickém jazyce. Děti procvičovaly společně s paní učitelkou otázky typu: What's your name? Where are you from? Učitelka se zeptala každého žáka zvlášť, aby věděla, jestli všichni umí na tuto základní otázku odpovědět.

V další části hodiny si děti opakovaly slovíčka na téma „Rodina“. Jednotlivé členy rodiny měly připraveny na malých kartičkách. Paní učitelka jim říkal slovíčko v angličtině a

ony měli zvednout danou kartičku. Po zopakování slovíček z rodiny se přesunuly na opakování barev. Připravily pastelky a zvedaly podle pokynu paní učitelky jednotlivé barvy.

Na závěr hodiny děti „psaly“ obrázkový diktát. Vrátily se v tuto chvíli k tématu „Rodina“ a stejným postupem si zopakovaly slovíčka, akorát jednotlivé kartičky poskládaly na lavici podle toho, jak jim je vyučující nadiktovala. Poté jsme s učitelkou obešly lavice a zkontrolovaly pořadí kartiček. Všichni, kteří měli správně seřazené kartičky, dostali známku.

Třetí hodinu měly děti tělesnou výchovu, proto se celá třída společně s učitelkou přesunula do tělocvičny. Hodina začala klasicky nástupem a pozdravem paní učitelky. Poté se děti rozběhaly kolem tělocvičny a rozcvičily se. V další části hodiny soutěžily v jednotlivých družstvech.

Čtvrtou hodinu měli žáci český jazyk, proto se odebrali ze svých kmenových tříd do pracovny. Na začátku děti pozdravily učitelku, připravily si písanky a učily se psát. V grafomotorice je většina nadaných žáků na nízké úrovni, proto je třeba procvičovat psaní jako v klasických prvních třídách. Po krátkém procvičení a napsání několik řádků do písanky se děti přesunuly na koberec. Vyučující pro ně měla připraveny zábavné rébusy na interaktivní tabuli např.:

P J → POKOJ

OD → ODHAD

 O → METRO

V dalším úkolu měly děti rozdělit dlouhé nesmyslné slovo např.: TÁTAJEDEDOMŮ → Táta jede domů. Po příjemném procvičování u tabule se děti přesunuly do lavic a četly si pro sebe ze slabikáře článek s názvem „Výlet“. Když si článek přečetly všechny děti, učitelka se ptala na otázky k textu, zjišťovala tím, zda žáci vědí, o čem byl článek. Děti dostaly domácí úkol připravit si krátké vyprávění o nějakém výletě, kde byly a co tam zažily. Pak se děti přesunuly k obyčejné tabuli a procvičovaly si psaní čísla 1 a samy si svoje psaní ohodnotily. Na závěr hodiny vyplňovaly cvičení do pracovních sešitů z českého jazyka.

Další den jsem se s dětmi sešla v pracovně, kam chodí nadaní žáci. Děti již měly připravené věci na český jazyk a čekaly v pozoru na příchod paní učitelky. Když vešla učitelka do třídy, bylo úplné ticho. Měla radost, že děti byly řádně připravené. Během hodiny

děti četly na známku, všichni žáci z této skupiny uměli již číst a neměli se čtením žádné problémy. Když všechny děti přečetly kousek textu, tak se přesunuly na koberec a vyprávěly si svoje zážitky z výletů. Všechny děti byly připraveny a splnily svůj domácí úkol. Na konci hodiny děti vyplnily křížovku do svých pracovních sešitů.

Druhou hodinu jsem byla v jedné z kmenových prvních tříd. Děti měly výtvarnou výchovu. Na začátku hodiny si děti zazpívaly s paní učitelkou a poté se pustily do práce. Na připravený barevný podklad z podzimních barev kreslily obrys listů. Nejdříve si obrys předkreslily tužkou a poté ho obtáhly černou fixou.

Třetí hodinu měli děti matematiku. Malá skupinka se oddělila od spolužáků a šla do pracovny. Tato hodina byla zvláštní, na návštěvu do třídy přišel pan ředitel. Děti o návštěvě předem věděly, těšily se a byly na tuto hodinu řádně připraveny. Když p. ředitel přišel, všechny ho pěkně pozdravily povstáním na okraj lavice. Na učitelce byla vidět menší nervozita. Nejdříve si žáci procvičili čísla na číselné ose, ukazovali si jednotky délky m, dm, cm a mm. Poté se děti přesunuly na koberec a společně s učitelkou si procvičovaly matematiku na interaktivní tabuli. Když si procvičily některé příklady, vyučující měla připravenou soutěž na rychlost v počítání. Řekla příklad, ten kdo věděl, se měl rychle přihlásit a sdělit ostatním výsledek. Pokud byl správný, započítal si bod. Po krátkém soutěžení na závěr hodiny žáci zhodnotili svoji práci během výuky.

Další hodinu byl český jazyk, děti si o přestávce připravily věci, které mají mít na tento předmět. Na začátku hodiny měly za úkol na zadané písmeno ve dvojicích vymyslet co nejvíce slov. Slova, která někteří žáci neznali, si mohli vyhledat na internetu u počítače paní učitelky. V druhé části hodiny děti vyplňovaly cvičení do pracovního sešitu.

Poslední hodinu jsem byla v jedné z kmenových tříd, žáci měli výtvarnou výchovu. Jejich úkolem bylo otiskovat listy. Nejdříve listy potřeli vodovými barvami a poté je obtiskli na čtvrtku.

10.4.1 Shrnutí z pozorování na FZŠ Trávníčkova

Škola s programem pro nadané žáky začíná. Myslím, že se svého úkolu zhostila celkem dobře. Výuka byla pro nadané děti přínosná. Přišlo mi, že v probírané látce jdou příliš napřed, je to můj názor a proto by pro mě bylo zajímavé navštívit školu ještě jednou a zmapovat

situaci, co děti probírají ve druhé třídě. O kolik látky jsou napřed před svými vrstevníky. Ve třídě mi chybělo dlouhodobé hodnocení práce žáků.

10.5 Soukromá škola pro nadané děti „Cesta k úspěchu“

Tato škola má sídlo na Praze 6 – Petřinách. Když jsem kontaktovala školu, bylo mi řečeno, že do výuky na pozorování nepouštějí. Celkem mě to zaujalo a o to více jsem chtěla školu navštívit. Když mi nedovolili vstup do výuky, tak jsem si domluvila rozhovor s paní ředitelkou, abych zmapovala situaci i v této škole. Na toto setkání jsem si předem připravila otázky, na které jsem chtěla zjistit odpovědi.

10.5.1 Záznam rozhovoru

Otázka: „Jaké vzdělání a kvalifikaci musí mít pedagog ve vaší škole?“

Odpověď: „Pedagogické vzdělání se zaměřením na učitelství prvního stupně nebo na speciální pedagogiku.“

Otázka: „Kolik je ve třídě dětí a kolik je celkem tříd na škole?“

Odpověď: „2 třídy, 20 dětí.“

Otázka: „Kolik hodin týdně mají žáci?“

Odpověď: „Počet hodin je stanovený ministerstvem.“

Otázka: „Máte pevný klasický rozvrh hodin?“

Odpověď: „Rozvrhy máme, učí se v blocích podle týdenních plánů.“

Otázka: „Používáte spíš obohacování učiva nebo urychlení učiva?“

Odpověď: „Učíme žáky podle individuálních vzdělávacích plánů“

Otázka: „Jaké jsou vztahy ve třídě mezi žáky a učiteli a žáky?“

Odpověď: „Dobré, učí se v malé skupině.“

Otázka: „Mají děti možnost prezentace svých výrobků, zájmů, projektů během výuky?“

Odpověď: „Během hodin, málo žáků ve třídě.“

Otázka: „Používáte během vyučování asistenta pedagoga? Jak přispívá výuce?“

Odpověď: „Ne.“

Otázka: „Jak vznikla tato škola?“

Odpověď: „Historii školy naleznete na stránkách školy.“

Pozn.: Tuto odpověď jsem se pokoušela najít na stránkách školy, ale žádné informace o historii jsem nenašla. Z jiných internetových stránek jsem se dozvěděla, že škola vznikla na základě zkušenosti Dr. Ing. Stanislava Svobody s vlastním synem, který v roce 2002 nastoupil do základní školy. Jeho syn byl nadaný, již od 4 let se zabýval věděním a studiem různých oblastí, které za normálních podmínek děti v tomto, které iniciovalo vznik soukromé základní školy „Cesta k úspěchu“ pro nadané žáky.

Otázka: „Zajišťujete zájmové aktivity pro děti i mimo vyučování?“

Odpověď: „Angličtinu a němčinu s rodilým mluvčím.“

Otázka: „Jaká jsou výběrová kritéria pro přijetí žáků do školy? Kdo výběr provádí? Jakými metodami se provádí výběr? Jak dlouho trvá testování? Je možná uznat diagnostiku i z jiných zařízení než u vás ve škole např. z pedagogicko-psychologické poradny?“

Odpověď: Děti testujeme vlastními inteligenčními testy našim psychologem. Neuznáváme diagnostiku z jiných zařízení.“

Otázka: „Jsou u vás třídy 1-5 a pak preferujete gymnázia nebo bude program pokračovat do 9. ročníku?“

Odpověď: „Preferujeme 1-5 třídu poté gymnázia.“

Otázka: „Jak probíhá financování školy?“

Odpověď: „Dotace ze státu, sponzoring, granty, školné.“

Pozn.: Na internetu se dozvíte, že školné je 2 900 měsíčně.

Otázka: „Mění se dětem pedagogové během jednotlivých ročníků?“

Odpověď: „Zatím krátké fungování školy, takže nemění.“

Otázka: „Jaké materiály používáte během výuky? Vytváří si učitelé vlastní pracovní sešity či listy?“

Odpověď: „Částečně svoje, částečně učebnice.“

Po tomto rozhovoru jsem měla smíšené pocity o této škole. Odpovědi byly stručné, ale bylo mi zodpovězeno skoro na všechny otázky. Domnívám se, že vedení této školy nechce, aby veřejnost získala povědomí o škole. Podle mě nemá zájem o rozšiřování informací o škole. Toto je můj názor, je postaven na jediném rozhovoru a skutečnost může být jiná.

10.6 Telefonický průzkum

V rámci spolupráce s Centrem nadání a Mensou ČR mi bylo umožněno dokončit můj původní záměr. Na finanční náklady Centra nadání jsem do základních škol mohla zatelefonovat. Úspěšnost odpovědí byla několikanásobně větší než při původním průzkumu.

10.6.1 Postup práce

Stanovila jsem si za cíl zjištění, které školy se zabývají nadanými žáky více než ostatní. Nejdříve jsem si vyhledala telefonní čísla na základní školy z Prahy 1-10 (viz příloha č. 12) a poté jsem do všech škol zavolala. Můj telefonický průzkum proběhl na přelomu února a

března 2009. Celkem jsem oslovila 131 základních škol. Odpovědi jsem zpracovala do přehledné tabulky a grafů, které znázorňují stav péče o nadané v jednotlivých městských částech Prahy.

MČ	č. školy	adresa	péče o nadané
Praha 1	1	Josefská 7, 118 00 Praha 1	NE
	2	Mikulandská 5, 110 00 Praha 1	NE
	3	náměstí Curieových 2, 110 00 Praha 1	ANO
	4	Ostrovní 9, 110 00 Praha 1	ANO
	5	Soukenická 10, 110 00 Praha 1	NE
	6	Truhlářská 22, 110 00 Praha 1	ANO
	7	Uhelný trh 4, 110 00 Praha 1	NE
Praha 2	8	Belgická 25, 120 00 Praha 2	NE
	9	Botičská 8/130, 128 00 Praha 2	NE
	10	Jana Masaryka 21, 120 00 Praha 2	NE
	11	Jana Masaryka 25, 120 00 Praha 2	NE
	12	Ke Karlovu 2, 120 00 Praha 2	NE
	13	Kladská 1, 120 00 Praha 2	NE
	14	Legerova 5, 120 00 Praha 2	NE
	15	Londýnská 34, 120 00 Praha 2	ANO
	16	Na Smetance 1, 120 00 Praha 2	NE
	17	nám. Míru 19, 120 00 Praha 2	NE
	18	Resslova 10/308, 120 00 Praha 2	NE
	19	Sázavská 5, 120 00 Praha 2	NE
	20	Slovenská 27, 120 00 Praha 2	ANO
	21	Štěpánská 8, 120 00 Praha 2	NE
Praha 3	22	Havlíčkovo nám. 10/300, 130 00 Praha 3	NE
	23	Jeseniova 96, 130 00 Praha 3	ANO
	24	Chelčického 43, 130 00 Praha 3	NE
	25	K Lučinám 18, 130 00 Praha 3	NE
	26	Lupáčova 1, 130 00 Praha 3	ANO
	27	Nad Ohradou 25/1700, 130 00 Praha 3	NE
	28	nám. Jiřího z Lobkovic 22, 130 00 Praha 3	ANO
	29	nám. Jiřího z Poděbrad 7,8/1685, 130 00 Praha 3	ANO
	30	Perunova 6/975, 130 00 Praha 3	ANO
	31	U Zásobní zahrady 8, 130 00 Praha 3	NE
	32	V Zahrádkách 48, 130 00 Praha 3	NE
	33	Vlkova 31, 130 00 Praha 3	NE
	34	Žerotínova 36/1100, 130 00 Praha 3	NE

Praha 4	35	Poláčkova 1067, 140 00 Praha 4-Krč	ANO
	36	Předškolní 420/3, 148 00 Praha 4-Kunratice	NE
	37	Baárova 360/24, 140 00 Praha 4-Michle	ANO
	38	Bítovská 1, 140 00 Praha 4-Michle	ANO
	39	Mendíků 1/1000, 141 00 Praha 4-Michle	NE
	40	Na Líše 16, 141 00 Praha 4-Michle	ANO
	41	Ohradní 1366/49, 145 00 Praha 4-Michle	NE
	42	Boleslavova 1, 140 00 Praha 4-Nusle	NE
	43	Křesomyslova 2, 140 00 Praha 4-Nusle	ANO
	44	Pod Krčským lesem 1300/25, Praha 4, 142 00	ANO
	45	Plamínkové 2, 140 00 Praha 4-Nusle	NE
	46	Sdružení 1080, 140 00 Praha 4-Nusle	NE
	47	Táborská 45/421, 140 00 Praha 4-Nusle	NE
	48	K Sídlišti 840, 140 00 Praha 4-Podolí	NE
	49	Nedvědovo náměstí 140, 147 00 Praha 4-Podolí	NE
50	Jižní IV. 10, 141 39 Praha 4-Spořilov	NE	
51	Na Chodovci 54, 141 40 Praha 4-Spořilov	ANO	
Praha 5	52	Chaplinovo nám. 1/615, 152 00 Praha 5-Hlubočepy	ANO
	53	V Remízku 7/919, 152 00 Praha 5-Hlubočepy	NE
	54	Butovická 9, 158 00 Praha 5-Jinonice	NE
	55	U Tyršovy školy 1, 158 00 Praha 5-Jinonice	NE
	56	Nepomucká 1, 150 00 Praha 5-Košíře	NE
	57	Plzeňská 39/117, 150 00 Praha 5-Košíře	ANO
	58	Weberova 1/1090, 150 00 Praha 5-Košíře	NE
	59	V Úvalu 84, 150 18 Praha 5-Motol	NE
	60	Radlická 140/115, 150 00 Praha 5-Radlice	NE
	61	Ke Smíchovu 16, 154 00 Praha 5-Slivenec	ANO
	62	Drtinova 1, 150 00 Praha 5-Smíchov	NE
	63	Grafická 13/1060, 150 00 Praha 5-Smíchov	NE
	64	Kořenského 10/760, 150 00 Praha 5-Smíchov	NE
	65	Podbělohorská 26/720, 150 00 Praha 5-Smíchov	NE
	66	U Santošky 1/1007, 150 00 Praha 5-Smíchov	NE
Praha 6	67	Bělohorská 52, 169 00 Praha 6-Břevnov	NE
	68	Nad Kajetánkou 134/9, 169 00 Praha 6-Břevnov	NE
	69	Pod Marjánkou 2/1900, 169 00 Praha 6-Břevnov	NE
	70	Šantrochova 1800/2, 162 00 Praha 6-Břevnov	ANO
	71	U Dělnického cvičiště 1100/1, 169 00 Praha 6-Břevnov	NE
	72	Antonína Čermáka 6/1022, 160 00 Praha 6-Bubeneč	NE
	73	nám. Svobody 2, 160 00 Praha 6-Bubeneč	NE

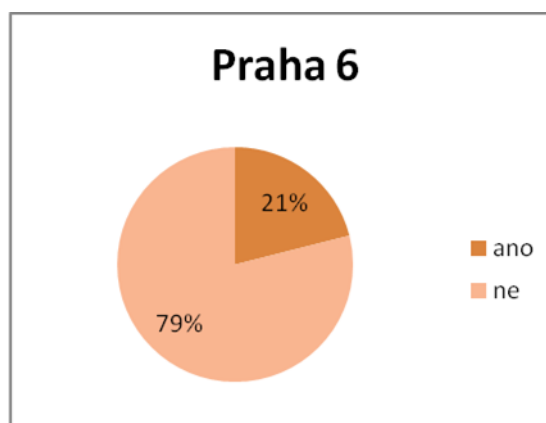
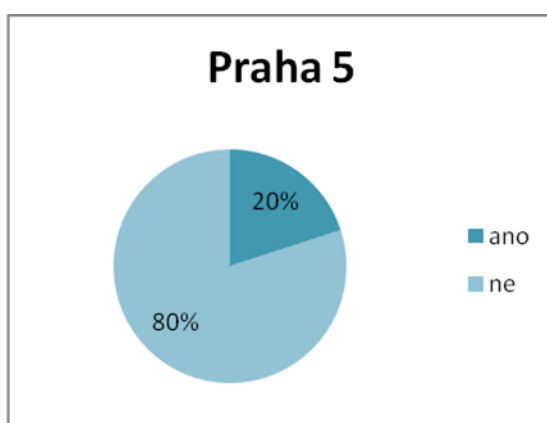
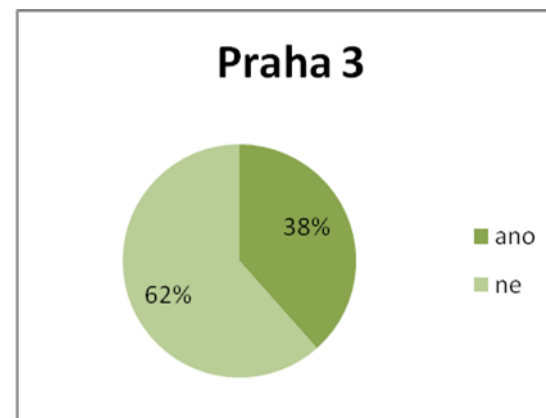
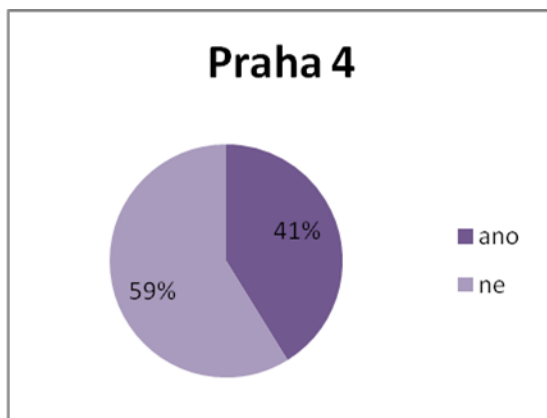
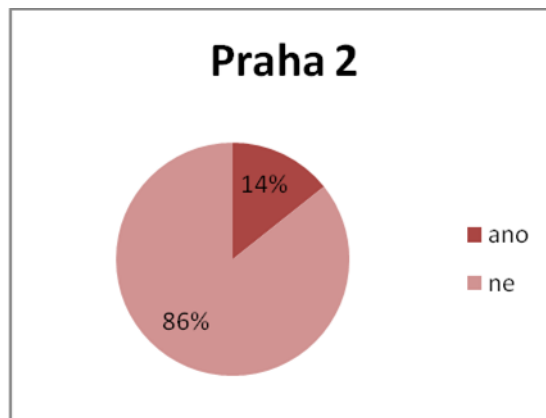
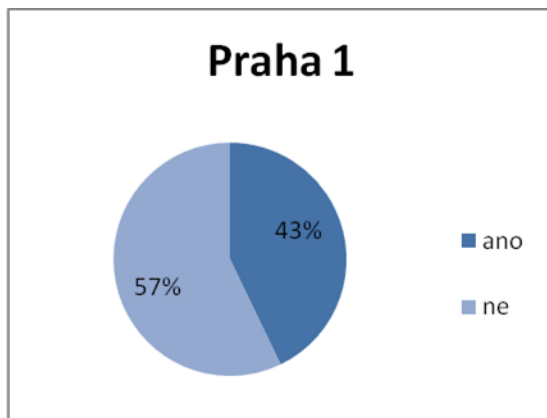
Praha 6	74	nám. Svobody 3/930, 160 00 Praha 6-Bubeneč	NE
	75	Bílá 1, 160 00 Praha 6-Dejvice	ANO
	76	Sušická 29, 160 00 Praha 6-Dejvice	NE
	77	Žukovského 6/580, 161 00 Praha 6-Liboc	ANO
	78	Žákovská č. p. 164, 165 00 Praha 6-Lysolaje	NE
	79	Nebušická č. p. 369, 164 00 Praha 6-Nebošice	NE
	80	nám. Českého povstání 511/6, 161 00 Praha 6-Ruzyně	NE
	81	Norbertov 1, 162 00 Praha 6-Střešovice	NE
	82	Suchdolská 360, 165 00 Praha 6-Suchdol	NE
	83	Na Okraji 305/43, 162 00 Praha 6-Veslavín	NE
	84	Alžírská 26/680, 160 00 Praha 6-Vokovice	NE
	85	Na Dlouhém lánu 43, 160 00 Praha 6-Vokovice	ANO
Praha 7	86	Korunovační 8/164, 170 00 Praha 7-Bubeneč	NE
	87	Františka Křížka 2, 170 00 Praha 7-Holešovice	NE
	88	Letohradská 1, 170 00 Praha 7-Holešovice	NE
	89	Ortenovo náměstí 34/1275, 170 00 Praha 7-Holešovice	NE
	90	Rajská 300, 170 00 Praha 7-Holešovice	NE
	91	Strossmayerovo náměstí 4, 170 00 Praha 7-Holešovice	ANO
	92	Tusarova 21, 170 00 Praha 7-Holešovice	NE
	93	Umělecká 8, 170 00 Praha 7-Holešovice	NE
	94	Trojská 110, 171 00 Praha 7-Troja	NE
Praha 8	95	Dolákova 1/555, 181 00 Praha 8-Bohnice	ANO
	96	Hlivická 1, 181 00 Praha 8-Bohnice	NE
	97	Libčická 10/658, 181 00 Praha 8-Čimice	NE
	98	U Parkánu 11/17, 182 00 Praha 8-Ďáblice	NE
	99	Spořická 34/400, 184 21 Praha 8-Dolní Chabry	ANO
	100	Za Invalidovnou 3/579, 186 00 Praha 8-Karlín	NE
	101	Burešova 14, 182 00 Praha 8-Kobylisy	NE
	102	Hovorčovická 11, 182 00 Praha 8-Kobylisy	ANO
	103	U Školské zahrady 4, 182 00 Praha 8-Kobylisy	NE
	104	Žernosecká 3, 182 00 Praha 8-Kobylisy	NE
	105	Bedřichovská 1, 182 00 Praha 8-Libeň	NE
	106	Budínova 2, 180 81 Praha 8-Libeň	NE
	107	Na Korábě 2/350, 180 00 Praha 8-Libeň	ANO
	108	Palmovka 8, 180 00 Praha 8-Libeň	NE
	109	Zenklova 52, 180 00 Praha 8-Libeň	ANO
	110	Glowackého 6/555, 181 00 Praha 8-Troja	NE
	111	Na Šutce 28, 182 00 Praha 8-Troja	NE

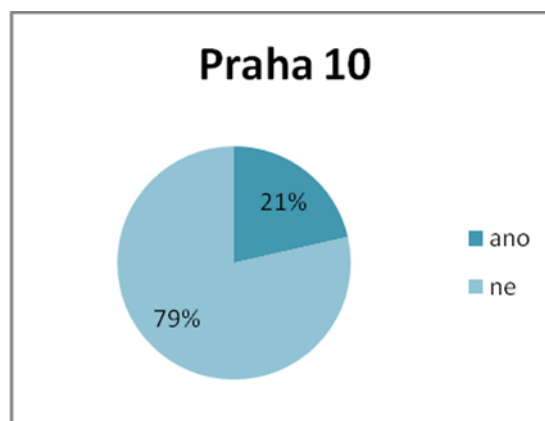
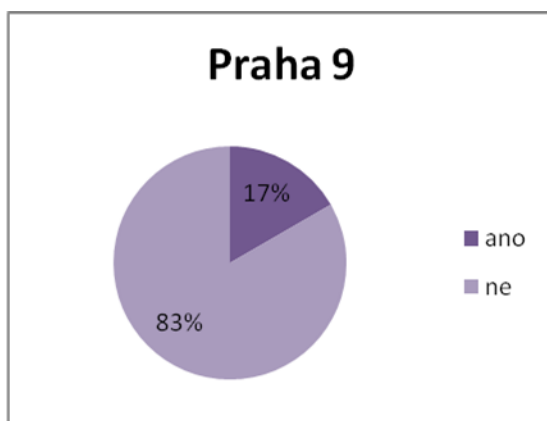
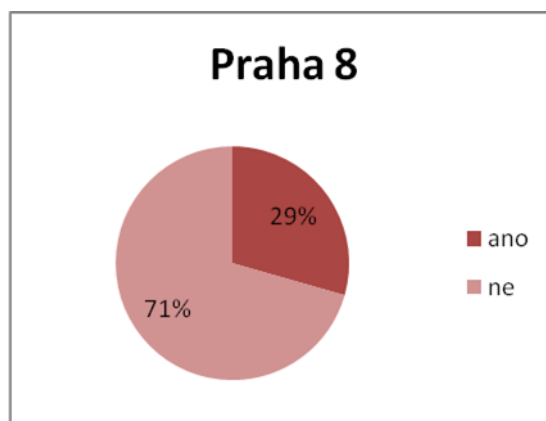
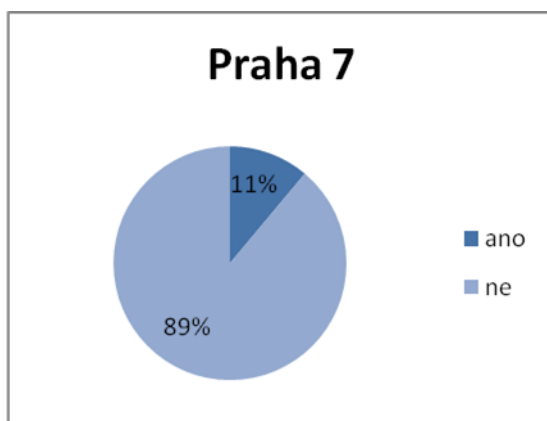
Praha 9	112	Sokolovská 800, 190 00 Praha 9-Libeň	NE
	113	Českolipská 373, 190 00 Praha 9-Prosek	NE
	114	Litvínovská 500, 190 00 Praha 9-Prosek	ANO
	115	Litvínovská 600, 190 00 Praha 9-Prosek	NE
	116	Novoborská 371, 190 00 Praha 9-Prosek	NE
	117	Špitálská 789, 190 00 Praha 9-Vysočany	NE
Praha 10	118	Nad Vodovodem č. 81, 108 00 Praha 10-Malešice	NE
	119	Bellova 351, 109 00 Praha 10-Petrovice	NE
	120	Brigádníků 14/510, 100 00 Praha 10-Strašnice	NE
	121	Gutova 39/1987, 100 00 Praha 10-Strašnice	NE
	122	Hostýnská 2/2100, 108 00 Praha 10-Strašnice	NE
	123	Olešská 18, 100 00 Praha 10-Strašnice	NE
	124	V Rybníčkách 31/1980, 100 00 Praha 10-Strašnice	ANO
	125	Jakutská 2/1210, 100 00 Praha 10-Vršovice	NE
	126	Kodaňská 16/658, 101 00 Praha 10-Vršovice	ANO
	127	U Roháčových kasáren 19/1381, 100 00 Praha 10-Vršovice	NE
	128	U Vršovického nádraží 950/1, 101 00 Praha 10-Vršovice	NE
	129	Vladivostocká 6/1035, 100 00 Praha 10-Vršovice	NE
	130	Břečťanová 6/2919, 106 00 Praha 10-Záběhllice	ANO
	131	Švehlova 12/2900, 106 00 Praha 10-Zahradní Město	NE

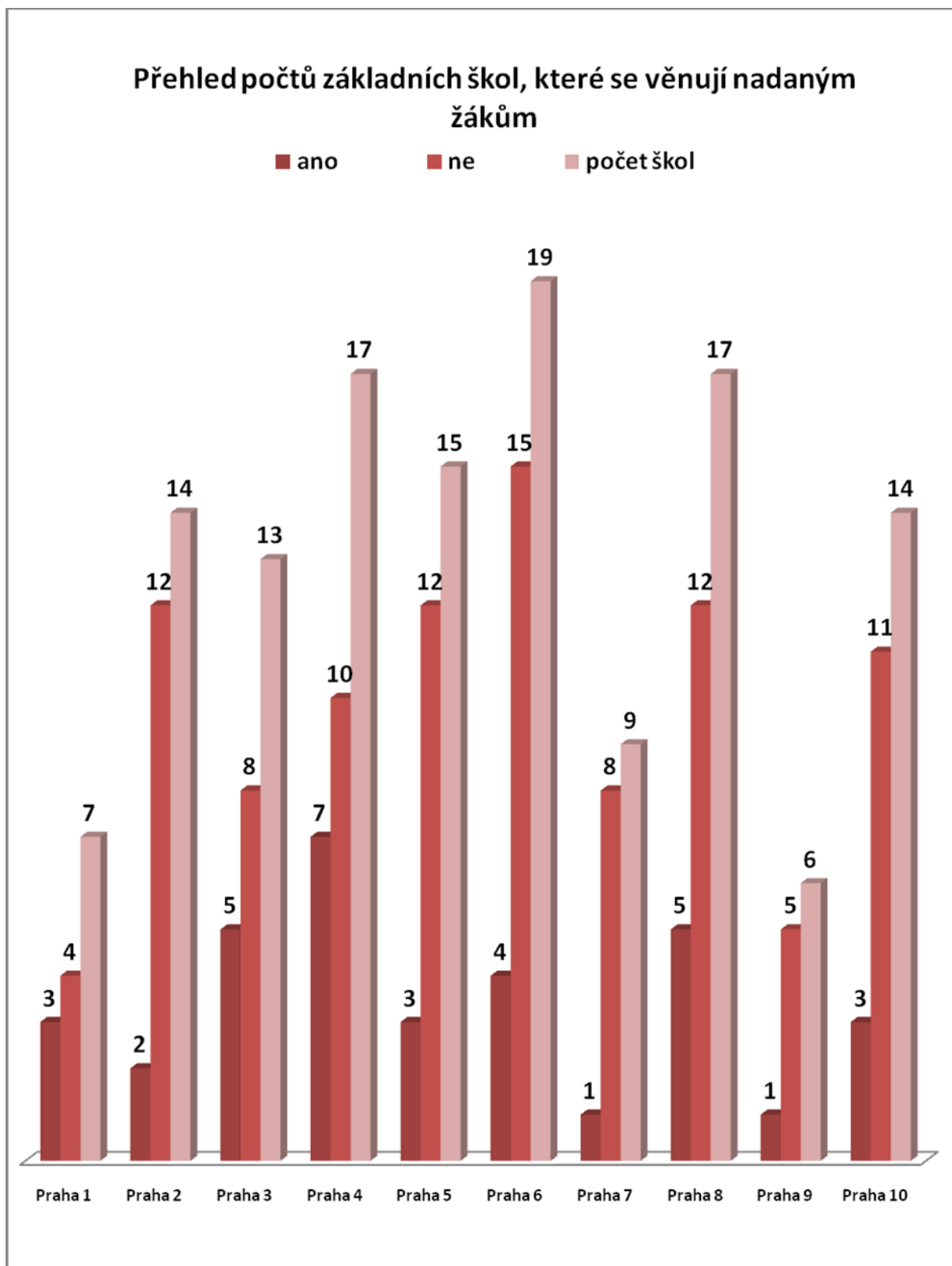
10.6.2 Vyhodnocení

Na základě informací, které jsem získala během telefonování do škol a jednání s jejich zástupci, jsem vypracovala následující grafy. Ukazují nám stav vzdělávání nadaných dětí v centru Prahy tzn. v městských částech 1-10. Na grafech vidíme, že v každé části se nachází několik škol, ochotných vzdělávat nadané a dělat pro ně něco nadstandardního nad rámec klasického vyučování.

Na dalším vypracovaném grafu vidíme jednotlivé počty škol, zabývající se nadanými žáky v jednotlivých městských částech.

10.6.3 Shrnutí telefonického dotazování

Na závěr mého průzkumu bych chtěla shrnout informace, které jsem zjistila během práce. Většina základních škol vytváří nadaným dětem individuální vzdělávací plán (IVP), který obsahuje postupy vzdělávání v jednotlivých předmětech např.: žáci navštěvují předmět ve vyšším ročníku. Dále školy vyhlašují pro děti různé soutěže nebo tzv. projekty, které mívají odborné téma. Žáci se zde mohou uplatnit ve všech směrech (vyhledávání informací, grafické zpracování, teoretické znalosti, umět projekt tzv. „prodat“ – prezentace projektu). Děti se často účastní soutěží, které vyhlašuje MŠMT a další instituce např.: Klokan, Pythagoriáda, Olympiády atd. Většina škol řeší otázku vzdělávání nadaných dětí přípravou pracovních listů nebo tzv. úkolů navíc, aby nadaní nerušili během výuky ostatní žáky.

ZÁVĚR

Věřím, že jsem v mé práci nastínila problematiku vzdělávání nadaných dětí v ČR alespoň částečně. Tato specifická skupina se pomalu dostává do povědomí veřejnosti i médií. Přibývá pořadů v televizi a diskuzí na některých českých rádiích na toto téma.

Doufám, že moje práce pomůže rodičům z Prahy a okolí, kteří mají nadané dítě, s výběrem školy. Řada rodičů se mě již ptala, jaké pražské školy se vzděláváním nadaných dětí zabývají. S touto otázkou jsem se setkala během pedagogicko-psychologické diagnostiky v Centru nadání a v Klubu Malý Šikula. Otázka, kam dát své dítě studovat, je a vždy bude velmi důležitá. Můj e-mailový průzkum do škol se nezdařil, jak bych si představovala, ale pokračovala jsem ve svém záměru a zjistila alespoň stav v centru Prahy.

Každému rodiči záleží na výběru školy pro jeho dítě a také mu záleží, aby se mu dostala péče na takové úrovni, která mu náleží. Informace o školách, které jsem navštívila, jsou veřejné a pokud mě někdo požádá, umožním mu přečíst si tuto práci a částečně tím rodičům usnadním jejich velmi náročný a složitý výběr vhodné školy pro jejich dítě. I když moje práce bude nápomocna pouze rodičům z Prahy a okolí, i tak je jistě dobré, že vznikla.

POUŽITÁ LITERATURA

DOČKAL, V. (2005). *Zaměřeno na talenty aneb nadání má každý*. Praha: Nakladatelství lidové noviny. 248 str. ISBN 80-7106-840-3

FOŘTÍK, V. & FOŘTÍKOVÁ, J. (2007). *Nadané dítě a rozvoj jeho schopností*. Praha: Portál. 128 str. ISBN 978-80-7367-297-3

FOŘTÍKOVÁ, J. (2009). *Talent a nadání*. Praha: NIDM MŠMT. 91 str. ISBN 978-80-86784-5

HŘÍBKOVÁ, L. (2005). *Nadání a nadání*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, pedagogická fakulta. 205 str. ISBN 80-7290-213-X

JURÁŠKOVÁ, J. (2006). *Základy pedagogiky nadaných*. Praha: Institut pedagogicko-psychologického poradenství ČR. 132 str. ISBN 80-86856-19-4

MACHŮ, E. (2006). *Rozpoznávání a vzdělávání rozumově nadaných dětí v běžné třídě základní školy*- příručka pro učitele a studenty učitelství. Brno: Masarykova univerzita. 64 str. ISBN 80-210-3979-5

MÖNKS, F. J., & YPENBURG, I. H. (2002). *Nadané dítě*. Praha: Grada Publishing. 100 str. ISBN 80-247-0445-5

MŠMT. (2007). *Vzdělávání dětí, žáků a studentů nadaných a mimořádně nadaných*. *Věstník* č. 6.

PRŮCHA, J. (1996). *Alternativní školy*. Praha: Portál. 106 str. ISBN 80-7178-072-3

PRŮCHA, J. (1997). *Moderní pedagogika*. Praha: Portál. 495 str. ISBN 80-7178-170-3

RENZULLI, J., REISOVÁ, S. M., MONTGOMERYOVÁ, D., & JURÁŠKOVÁ, J. (2008). *Úspěšná výuka mimořádně nadaných dětí* (FOŘTÍKOVÁ, Jitka, vyd.). Praha: Triton. 168 str. ISBN 978-80-7387-173-4

SEJVALOVÁ, J. (2004). *Talent a nadání*. Praha: NIDM MŠMT. 60 str. ISBN 80-86784-03-7

STERNBERG, R. J. (2001). *Úspěšná inteligence*. Praha: Grada. 208 str. ISBN 80-247-0120-0

ŠVARCOVÁ, I. (2006). *Základy pedagogiky pro učitelské studium*. Praha: Vysoká škola chemicko-technologická v Praze. 290 str. ISBN 80-7080-573-0

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1: E-mail školám zasílaný v průzkumu	(str. 63)
Příloha č. 2: Pracovní list na matematiku, který jsem připravovala pro žáky první třídy	(str. 64)
Příloha č. 3: Školský zákon č. 561/2004 Sb.	(str. 66)
Příloha č. 4: Vyjádření z pedagogicko-psychologické poradny	(str. 69)
Příloha č. 5: Pracovní list na matematiku	(str. 71)
Příloha č. 6: Hodnocení práce	(str. 72)
Příloha č. 7: Pracovní list na matematiku	(str. 73)
Příloha č. 8: Příprava na práci na interaktivní tabuli	(str. 74)
Příloha č. 9: Pracovní list pro nácvik psaní	(str. 75)
Příloha č. 10: Pracovní list na anglický jazyk	(str. 76)
Příloha č. 11: Pracovní list se složitějšími úlohami z matematiky	(str. 77)
Příloha č. 12: Mapa	(str. 78)
Příloha č.: 13: Fotografie	(str. 79)

PŘÍLOHY

Příloha č. 1: E-mail školám zasílaný v průzkumu

Dobrý den,

Jmenuji se Petra Pilečková a v rámci svého studia oboru Sociální pedagogika na HTF UK bych ráda zpracovala šetření mapující míru integrace mimořádně nadaných žáků na základních školách v regionu Praha. Žádám vás tímto na spolupráci šetření, které bude probíhat na všech základních školách v Praze.

Prosím Vás touto formou o odpovědi na následující dotazy:

Zabývá se Vaše škola výukou nadaných?

Pokud ano, co pro nadané žáky Vaše škola nabízí?

Pokud ne, uvažujete do dalšího roku o záměrnou integraci nadaných žáků ve vaší škole?

Výsledky mého šetření budou zveřejněny na internetových stránkách Centra nadání (www.centrumnadani.cz). Pokud byste měli zájem o hlubší informace o možnostech vzdělávání těchto žáků nebo o proškolení Vašich učitelů, nabízím Vám tímto zároveň možnost spolupráce s Centrem nadání, které se zabývá problematikou péče o nadané děti v naší republice.

Těším se na Vaše odpovědi a předem děkuji za projevenou ochotu spolupracovat a za Váš čas.

S pozdravem Petra Pilečková

Příloha č. 2: Pracovní list na matematiku, který jsem připravovala pro žáky první třídy

Jméno:

Datum:

Další jednotky délkyMikrometr (značka μm)1 m = 1 000 000 μm Např. kapička mlhy má cca 10 μm .

Milimetr (značka mm)

1 m = 1000 mm

Udávání rozměrů v milimetrech je běžné například ve strojnictví. V milimetrech za určitou dobu se také udává množství srážek v meteorologii.

Centimetr (značka cm)

1 m = 100 cm

Udávání rozměrů v centimetrech je běžné například ve stavebnictví. V centimetrech se také udávají výšky hladin vodních toků.

Decimetr (značka dm)

1 m = 10 dm

Kilometr (značka km)

1 km = 1000 m

Udávání vzdáleností v kilometrech je běžné například v dopravě.

Jak se nazývají tato měřidla?

.....

Měření (změřte a zapište délky)

1.) lavice

Délka =

Šířka =

2.) Sešit

Délka =

Šířka =

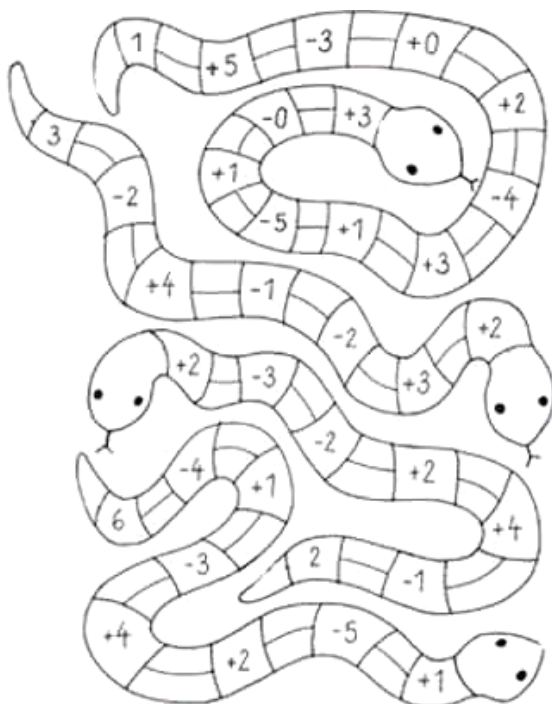
3.) Sedátko židle

Délka =

Šířka =

4.) Tabule

Délka =

Najdi vždy ocásek hada a postupně počítej příklady. Výsledek zapiš na hlavu hada.

Spočítej kolik je na obrázku hadů.....

Kolik mají dohromady očí?

.....

Příloha č. 3: Školský zákon č. 561/2004 Sb.

§ 16

Vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami

(1) Dítětem, žákem a studentem se speciálními vzdělávacími potřebami je osoba se zdravotním postižením, zdravotním znevýhodněním nebo sociálním znevýhodněním.

(2) Zdravotním postižením je pro účely tohoto zákona mentální, tělesné, zrakové nebo sluchové postižení, vady řeči, souběžné postižení více vadami, autismus a vývojové poruchy učení nebo chování.

(3) Zdravotním znevýhodněním je pro účely tohoto zákona zdravotní oslabení, dlouhodobá nemoc nebo lehčí zdravotní poruchy vedoucí k poruchám učení a chování, které vyžadují zohlednění při vzdělávání.

(4) Sociálním znevýhodněním je pro účely tohoto zákona

- a) rodinné prostředí s nízkým sociálně kulturním postavením, ohrožení sociálně patologickými jevy,
- b) nařízená ústavní výchova nebo uložená ochranná výchova, nebo
- c) postavení azylanta a účastníka řízení o udělení azylu na území České republiky podle zvláštního právního předpisu.¹¹⁾

(5) Speciální vzdělávací potřeby dětí, žáků a studentů zjišťuje školské poradenské zařízení.

(6) Děti, žáci a studenti se speciálními vzdělávacími potřebami mají právo na vzdělávání, jehož obsah, formy a metody odpovídají jejich vzdělávacím potřebám a možnostem, na vytvoření nezbytných podmínek, které toto vzdělávání umožní a na poradenskou pomoc školy a školského poradenského zařízení. Pro žáky a studenty se zdravotním postižením a zdravotním znevýhodněním se při přijímání ke vzdělávání a při jeho ukončování stanoví vhodné podmínky odpovídající jejich potřebám. Při hodnocení žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami se přihlíží k povaze postižení nebo znevýhodnění. Délku středního a vyššího odborného vzdělávání může ředitel školy ve výjimečných případech jednotlivým žákům nebo studentům se zdravotním postižením prodloužit, nejvýše však o 2 školní roky.

(7) Děti, žáci a studenti se zdravotním postižením mají právo bezplatně užívat při vzdělávání speciální učebnice a speciální didaktické a kompenzační učební pomůcky poskytované školou. Dětem, žákům a studentům, kteří nemohou vnímat řeč sluchem, se zajišťuje právo na bezplatné vzdělávání pomocí nebo prostřednictvím znakové řeči. Dětem, žákům a studentům, kteří nemohou číst běžné písmo zrakem, se zajišťuje právo na vzdělávání s použitím Braillova hmatového písma. Dětem, žákům a studentům, kteří se nemohou dorozumívat mluvenou řečí, se zajišťuje právo na bezplatné vzdělávání pomocí nebo prostřednictvím náhradních způsobů dorozumívání.

(8) Vyžaduje-li to povaha zdravotního postižení, zřizují se pro děti, žáky a studenty se zdravotním postižením školy, popřípadě se souhlasem krajského úřadu v rámci školy jednotlivé třídy, oddělení nebo studijní skupiny s upravenými vzdělávacími programy. Žáci s těžkým mentálním postižením, žáci s více vadami a žáci s autismem mají právo se vzdělávat v základní škole speciální, nejsou-li vzděláváni jinak.

(9) Ředitel mateřské školy, základní školy, základní školy speciální, střední školy a vyšší odborné školy může se souhlasem krajského úřadu ve třídě nebo studijní skupině, ve které se vzdělává dítě, žák nebo student se speciálními vzdělávacími potřebami, zřídit funkci asistenta pedagoga. V případě dětí, žáků a studentů se zdravotním postižením a zdravotním znevýhodněním je nezbytné vyjádření školského poradenského zařízení.

§ 17

Vzdělávání nadaných dětí, žáků a studentů

(1) Školy a školská zařízení vytvářejí podmínky pro rozvoj nadání dětí, žáků a studentů.

(2) K rozvoji nadání dětí, žáků a studentů lze uskutečňovat rozšířenou výuku některých předmětů nebo skupin předmětů. Třídám se sportovním zaměřením nebo žákům a studentům vykonávajícím sportovní přípravu může ředitel školy odlišně upravit organizaci vzdělávání.

(3) Ředitel školy může mimořádně nadaného nezletilého žáka na žádost osoby, která je v souladu se zvláštním právním předpisem¹²⁾ nebo s rozhodnutím soudu oprávněna jednat za dítě nebo nezletilého žáka (dále jen „zákonný zástupce“) a mimořádně nadaného zletilého žáka nebo studenta na jeho žádost přeřadit do vyššího ročníku bez absolvování předchozího ročníku. Součástí žádosti žáka, který plní povinnou školní docházku, je vyjádření školského poradenského zařízení a registrujícího praktického lékaře pro děti a dorost. Podmínkou přeřazení je vykonání zkoušek z učiva nebo části učiva ročníku, který žák nebo student nebude absolvovat. Obsah a rozsah zkoušek stanoví ředitel školy.

§ 18

Individuální vzdělávací plán

Ředitel školy může s písemným doporučením školského poradenského zařízení povolit nezletilému žákovi se speciálními vzdělávacími potřebami nebo s mimořádným nadáním na žádost jeho zákonného zástupce a zletilému žákovi nebo studentovi se speciálními vzdělávacími potřebami nebo s mimořádným nadáním na jeho žádost vzdělávání podle individuálního vzdělávacího plánu. Ve středním vzdělávání nebo vyšším odborném

vzdělávání může ředitel školy povolit vzdělávání podle individuálního vzdělávacího plánu i z jiných závažných důvodů.

§ 19

Ministerstvo stanoví prováděcím právním předpisem pravidla a náležitosti zjišťování vzdělávacích potřeb dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů nadaných a úpravu organizace, přijímání, průběhu a ukončování vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a nadaných, náležitosti individuálního vzdělávacího plánu a podmínky pro přecházení do vyššího ročníku.

Příloha č. 4: Vyjádření z pedagogicko-psychologické poradny

Pedagogicko – psychologická poradna Praha I, 2 a 4
101 00 Praha I, Francouzská 56, tel.: 224 228 403

ZŠ nám. Curieových 2, Praha I

Paní ředitelka

nám. Curieových 2
110 00 P r a h a I

ZN.: Vyřizuje: [REDAKCE]

V Praze dne 10.10.2006

Věc: Zpráva z psychologického vyšetření dítěte:

[REDAKCE]
Nar. 24.11.1999

Bydliště : [REDAKCE]

Linda byla v poradně kontrolně vyšetřena na žádost matky – posouzení nadání v souvislosti s přáním integrace do skupiny nadaných žáků 1. třídy ZŠ nám. Curieových.

Matka znovu uvádí nadměrný zájem dcery o knížky (zejména encyklopedie z historie a prehistorie). Linda ráda popisuje události, nezavře pusu a pořád má slovní zásobu na vysvětlování situací v okolí, příběhů z knížek. Doplňuje příběhy vlastními úvahami, vymýšlí si rýmováčky. Od 4 let čte. Je hodně zvědavá a ctižádostivá. Baví také počítání a práce s čísly. Jejím dětským přáním je se stát spisovatelkou.

Z vyšetření:

Spontánně navazuje kontakt a hovoří obsažně o událostech z rodiny, školky atd. Kreslí netradičním způsobem a se zajímavými detaily (pán s kravatou, prasátko má přesně nakreslená kopýtko i s dráčky aj.) Má schopnost zachytit detailněji realitu ve srovnání se stejně starými dětmi. Grafomotorika je lehce nad průměrem. V řeči používá také obecné pojmy (historie, zoologie, metody práce, výzkum apod). Řádově počítá do 20, sečítá s opatrným užíváním prstíků v oboru 10, odečítání si teprve fixuje (nad 5 užívá názor). Úroveň čtení je nadprůměrná, snaží se číst plynule, nechybuje, reprodukuje i detaily.

V úkolové situaci stačí plnit samostatně úkoly, přesně a s nadhledem a zároveň sledovat všechno v místnosti (knihy, obrázky, psací potřeby, co je na stole – s výbornou vizuální pamětí).

Ve zkoušce rozumových schopností jsou aktuální výkony v oblasti verbální ve výrazném nadprůměru, názorová oblast vykazuje vynikající výsledky.

Závěr:

Celkově vyspělá dívka, s akcelerovaným psychickým vývojem – sociálně, pracovní i mentálně i emočně.

Je vnitřně motivovaná k duševní i náročnější činnosti, dobře zvládá pracovní zátěžové situace.

Podnětné rodinné prostředí.

Doporučení :

Doporučuji zařazení do skupiny nadaných dětí 1. třídy. Škola může uplatňovat nárok na čerpání zvýšených finančních prostředků a zařadit žákyni do režimu speciálního vzdělávání podle Zákona č. 561/2004 Sb. A Vyhlášky č. 73/2005 Sb.

Děkuji za spolupráci.

Se srdečným pozdravem.

psycholog

Příloha č. 5: Pracovní list na matematiku

DO ŮTVEREČKU DOPLŇ ZNAMENKA <, >, =
DO KYTIČKY NAPIŠ SOUČET DVOU VÝSLEDKŮ

$$10 - 6 \square 8 + 2$$

$$11 + 5 \square 7 + 7$$

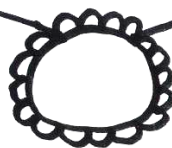
$$5 + 4 \square 10 - 3$$

$$8 + 3 \square 4 + 6$$

$$17 - 7 \square 3 + 7$$

Příloha č. 6: Hodnocení práce

• TENTO TÝDEN BYL:

• V ČESKÉM JAZYCE SE MI VEDLO: _____

• V MATEMATICE SE MI VEDLO: _____

• MÁM PŘIPRAVENÉ POMŮCKY PŘED HODINOU: _____

• NEJVÍC SE MI LÍBILO: _____ 😊

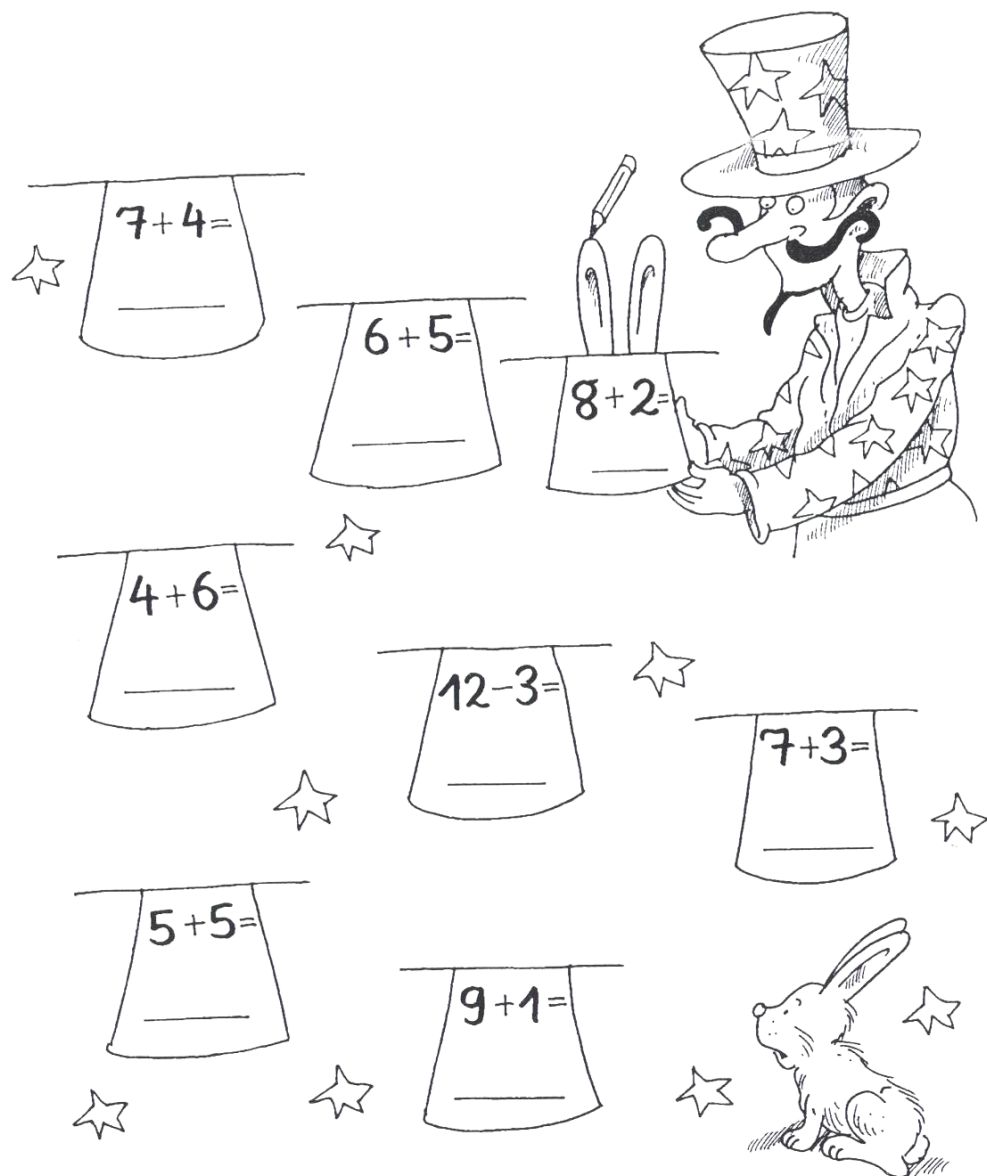
• NELÍBILO SE MI: 😞 _____

• PŘÍŠTÍ TÝDEN SE BUDU SNAŽIT ZLEPŠIT: _____

JEŠTĚ NĚCO NAVÍC: _____

Příloha č. 7: Pracovní list na matematiku

Z každého cylindru s výsledkem 10 vytáhne kouzelník bílého králíčka. Vyřeš úlohy a ke správným kloboukům přikresli králíčí uši.

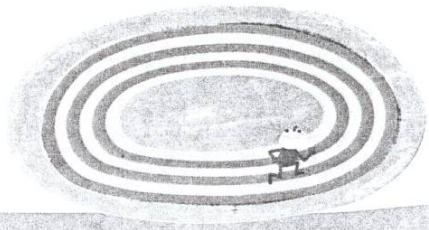
Příloha č. 9: Pracovní list pro nácvik psaní

UDĚLEJ 5 ŘÁDKŮ 😊
ZBTÁHNI A POKRAČUJ SAM 😊

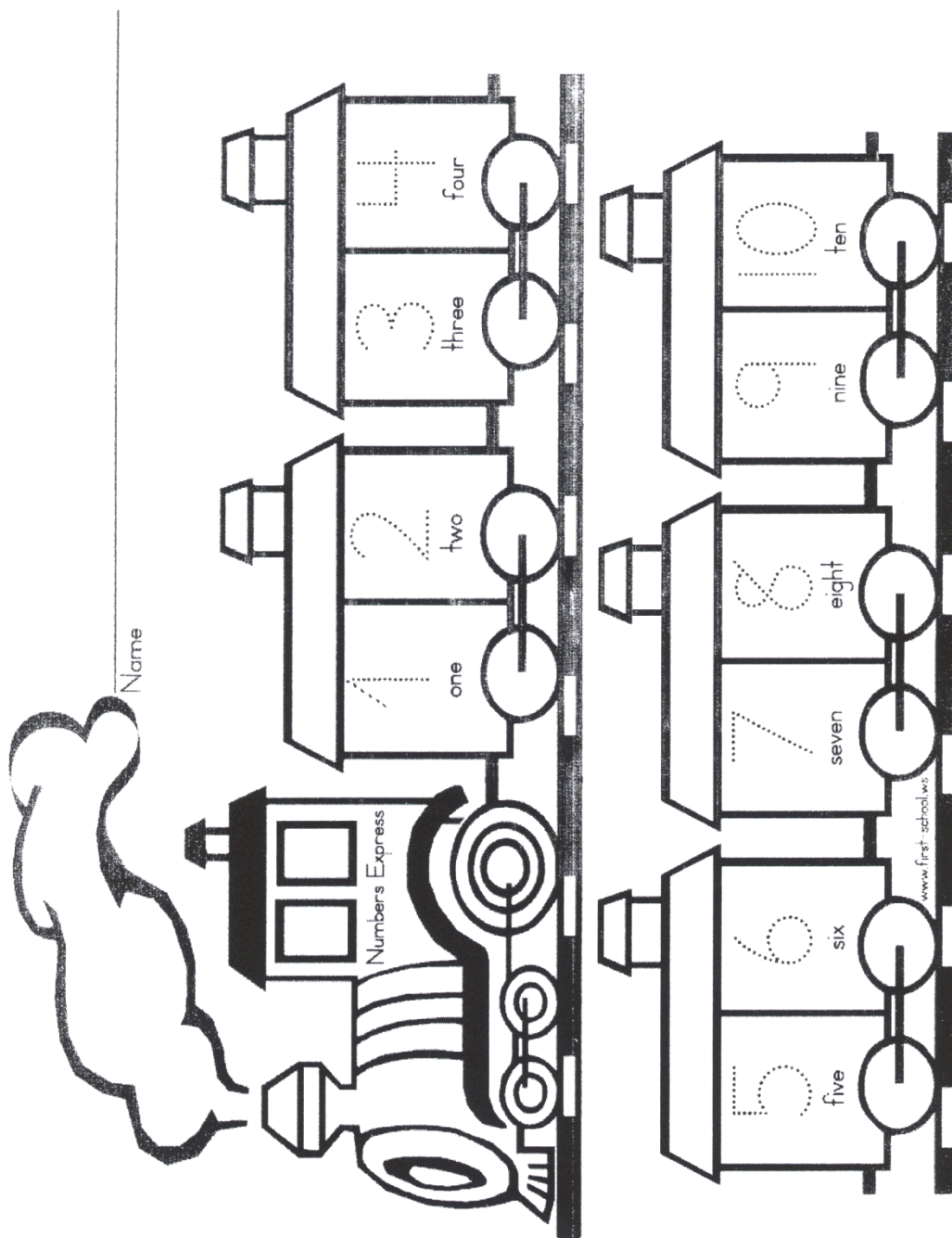
Umím se o sebe postarat

000000
000000
000000
000000
000000
000000
000000

Stadión je nejdřív tiše,
běžci klušou pomalu.
Pak se dají do finíše
na závodním oválu.

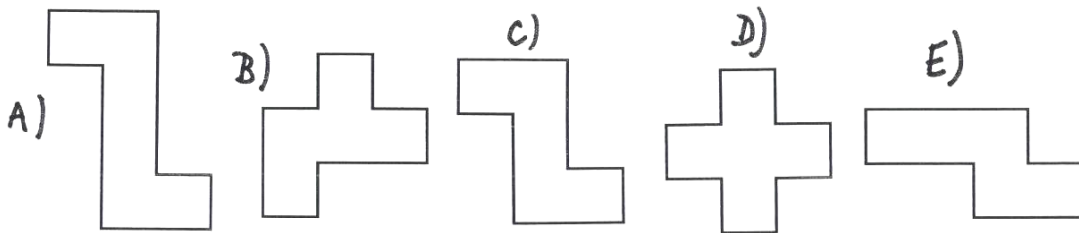
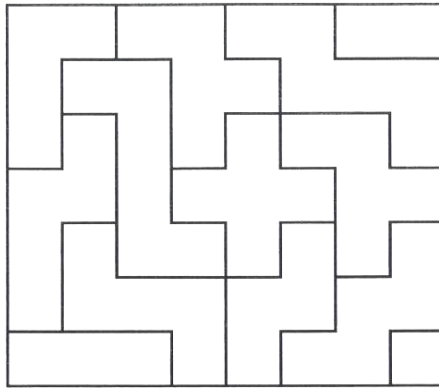

Příloha č. 10: Pracovní list na anglický jazyk

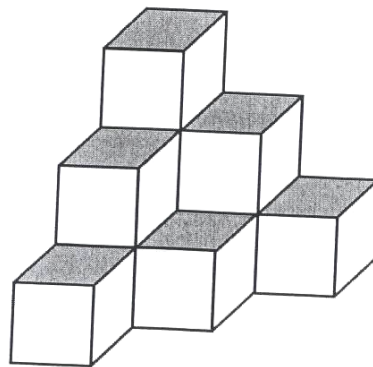

Příloha č. 11: Pracovní list se složitějšími úlohami z matematiky

3. Následující tvary můžeš libovolně otáčet, ale nesmíš je obrátit rubem nahoru. Který z těchto tvarů jsme nepoužili v naší skládance?

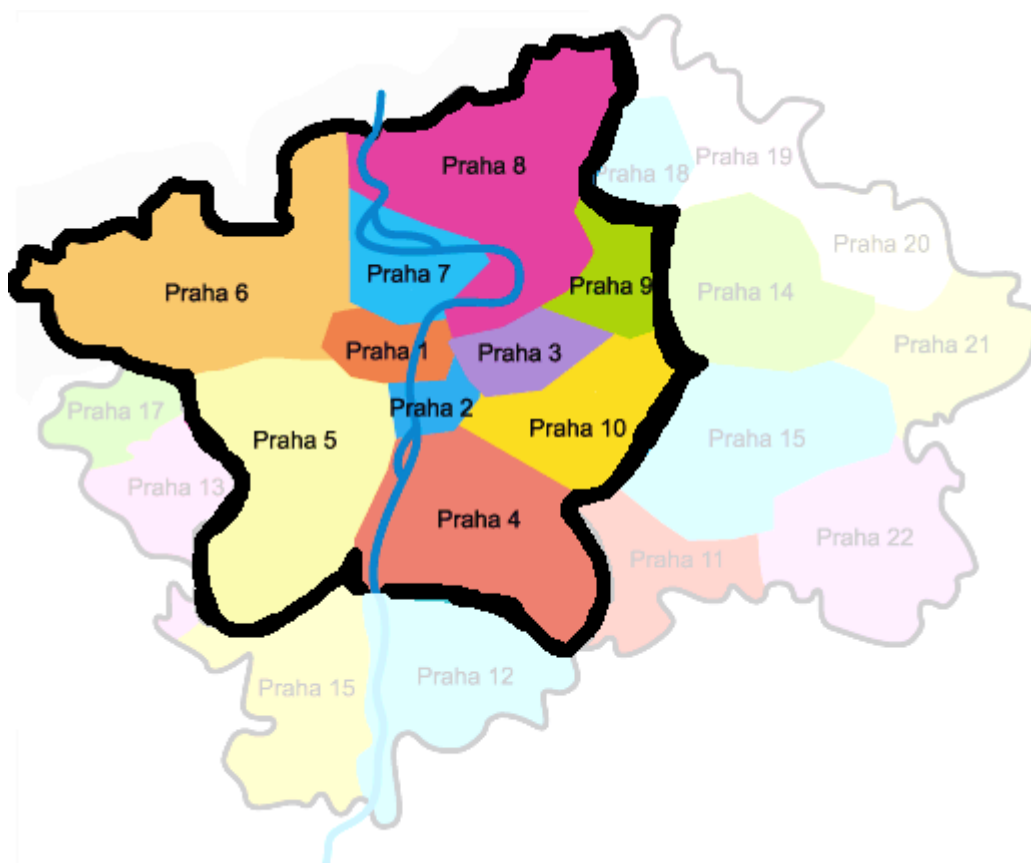
4. Stavba na obrázku je slepena z kostek. Roman celou stavbu namočil do inkoustu.

A/ Z kolika kostiček je postavena stavba? _____

B/ Kolik stěn z těchto malých kostiček je modrých? _____

Příloha č. 12: Mapa

Mapa

Příloha č.: 13: Fotografie

Příklad rozmístění ve třídě

Vyčleněná skupina nadaných ve své pracovně

ANICKA PLÁŠLOUÁ

banán

stůl

auto

botu

2. Namaluj:

Na jabloni roste

Na hlavu si nasadím

Kolem zahrady je

Po silnici jede

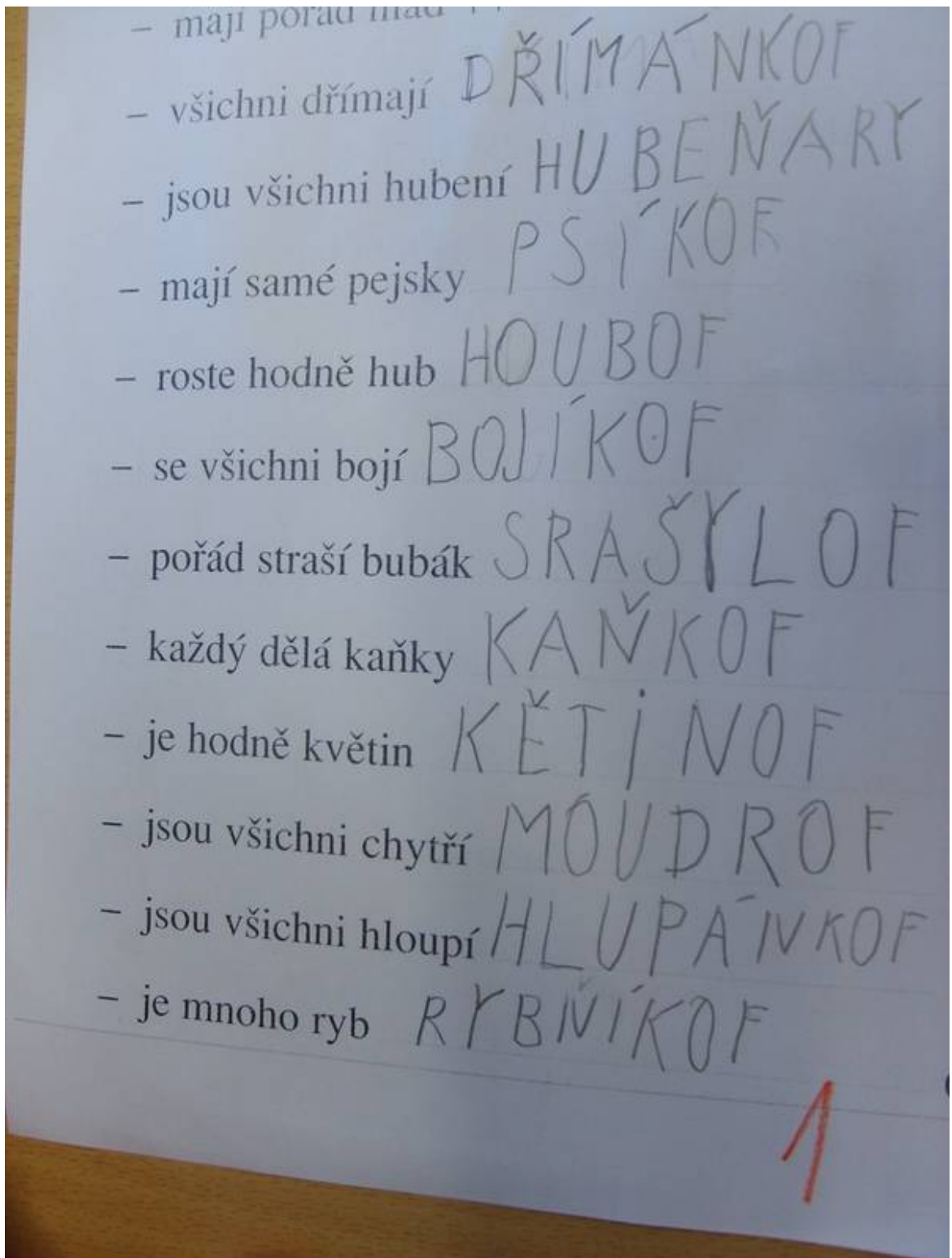
Na nohy si obouváme

V rybníce plavou

Ve dne svítí

V noci svítí

(5)

Pracovní list